

Número DOGC: 2687

Data DOGC: 23.07.1998

Pàgina DOGC: 9132

LLEI 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de família. (Correcció d'errades en el DOGC núm. 2732, pàg. 11981, de 28.9.1998).

NOTA. En aquest text s'han introduït les correccions d'errada publicades en el DOGC.

El President

de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

I. Finalitat de la Llei

El Parlament de Catalunya, en la sessió plenària tinguda el 29 d'abril de 1981, va disposar la creació, en el si de la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana, d'una ponència conjunta, amb l'objectiu d'elaborar una proposició de llei d'adequació de la Compilació del dret civil especial de Catalunya a la realitat actual.

La Ponència va establir un calendari de treball basat en l'establiment de dues etapes ben definides: la primera, dedicada a l'adaptació de la Compilació a la Constitució espanyola del 1978, i la segona, a l'adequació d'aquest cos legal a les necessitats actuals de la societat i a la realitat catalana d'avui.

El primer objectiu es va complir amb la promulgació de la Llei 13/1984, del 20 de març, de modificació de la Compilació del dret civil especial de Catalunya, que, des d'aleshores, passà a denominar-se Compilació del dret civil de Catalunya, i amb el Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual es va aprovar el text refós d'aquest cos legal.

Però, com expressament es feia constar en l'exposició de motius d'aquella Llei, la consecució del segon objectiu requeria una tasca molt més complexa, que havia de completar-se amb una consideració aprofundida de la incidència del dret civil català en el si de la nostra societat.

L'estudi d'aquesta incidència es va dur a terme durant el Simposi de Dret Civil de Catalunya, convocat pel Departament de Justícia, amb motiu de la celebració dels vint-i-cinc anys de la Compilació. El Simposi, que va comptar amb la participació de tots els estaments del món jurídic català, va tenir lloc els anys 1985 i 1986.

Després, a partir dels avantprojectes de llei elaborats pel Departament de Justícia i aprovats pel Govern, el Parlament de Catalunya ha efectuat una intensa tasca legislativa per a l'assoliment d'aquell segon objectiu d'adequació del dret civil català a la realitat social catalana d'avui.

La Compilació del dret civil de Catalunya dedicava noranta-un articles al dret de família, dividits en quatre títols: el primer, sobre la filiació; el segon, sobre l'adopció (un sol article); el tercer, sobre el règim econòmic conjugal, i l'últim, sobre els heretaments, situats ara, més adequadament, en el si del dret successori.

La migradesa d'aquesta regulació no responia a la riquesa del dret que regia a Catalunya això sí, cada vegada més oblidat, sinó a les circumstàncies especials en què es va promulgar la Compilació. Per això, la reforma i el desenvolupament d'aquest text exigeixen un esforç legislatiu considerable, que s'ha dut a terme segons la tècnica de les lleis especials, que, a més de comptar amb el precedent de l'obra legislativa del Parlament català de l'època de la Segona República, ha permès resoldre les situacions que més necessitaven una reforma urgent, sense sotmetre-les a la demora inherent a tota empresa codificadora.

Cal tenir present que aquesta tècnica ha estat utilitzada sempre amb el propòsit que, arribat el moment oportú, les lleis especials aprovades s'haurien de refondre en un text codificat per a cada una de les branques cabdals del nostre dret: el de família, el de successions i el patrimonial, comprensiu, aquest darrer, en termes generals, de les matèries de què tracten els llibres tercer i quart de la Compilació; susceptibles, a més, aquests tres textos, de refondre's altra vegada en un cos legal unitari: el Codi de dret civil de Catalunya.

Seguint aquesta metodologia, el Codi de successions per causa de mort va ser aprovat pel Parlament de Catalunya per la Llei 40/1991, del 30 de desembre.

Les lleis especials en matèria de dret de família que han estat aprovades pel Parlament, seguint l'ordre cronològic, es relacionen tot seguit:

Llei 7/1991, del 27 d'abril, de filiacions.

Llei 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, modificada per la Llei 8/1995, del 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents.

Llei 39/1991, del 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars.

Llei 8/1993, del 30 de setembre, de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges.

Llei 10/1996, del 29 de juliol, d'aliments entre parents.

Llei 11/1996, del 29 de juliol, de modificació de la Llei 39/1991, del 30 de desembre.

Llei 12/1996, del 29 de juliol, de la potestat del pare i de la mare.

Atès que els heretaments han estat situats dins el dret successori, aquesta vasta obra legislativa conté totes les institucions jurídiques de caràcter familiar, amb la inclusió dels efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial, susceptibles de regulació legal, llevat de les que la Constitució espanyola reserva expressament a l'Estat, és a dir, les relacions juridicocivils relatives a les formes del matrimoni i les referents a algun àmbit no reservat, que s'han deixat momentàniament de banda per raons d'oportunitat.

Un cop establert això, ha arribat el moment de la refosa de tota aquesta obra legislativa en un cos legal unificat, finalitat a la qual respon aquesta Llei del Codi de família.

II. Principis d'aquesta Llei

Aquesta Llei substitueix tota la legalitat anterior en matèria d'institucions familiars i, per tant, la normativa fins ara vigent de la Compilació i les lleis especials abans relacionades, que queden refoses en el text codificat.

La nova regulació és, naturalment, respectuosa amb la Constitució espanyola; amb els principis clàssics del dret familiar català, susceptibles d'adequar-se a la gran transformació que ha experimentat la família catalana en el curs del segle que finalitza; amb el text de la Compilació, i, molt particularment, amb les anomenades lleis especials que el Parlament ha aprovat. Conté, també, totes les innovacions que reclama la societat catalana d'avui.

La Constitució espanyola, concretament l'article 39, assegura la protecció social, econòmica i jurídica de la família, però no desenvolupa aquesta protecció més enllà dels fills, iguals davant la llei, i de les mares, al marge de llur estat civil, i també respecte a les persones que pretenen encapçalar una família formant una parella unida en matrimoni, institució garantida per l'article 32 del text constitucional.

Igualment, el dret català ha considerat sempre la família la institució social bàsica i la primera cèl·lula de la societat.

Però el vigor que el nostre dret ha conferit a la institució familiar i el sentit proteccionista que hi impera han estat tothora compatibles amb el reconeixement de la personalitat individual i de la màxima llibertat de les persones que en formen part.

Aquesta Llei es mostra plenament fidel a tots aquests principis. El propòsit de protecció de la família i de les finalitats que li incumbeixen es posa en relleu al llarg de totes les institucions que regula, com es desprèn, entre altres, de les normes que limiten la disponibilitat de l'habitatge familiar; de la fixació dels deures del pare i de la mare envers els fills, que caracteritzen la relació paternofamiliar; del favor filii; de la possibilitat de substituir la intervenció judicial per l'acord dels dos parents més pròxims del fill o filla per a resoldre els desacords ocasionals del pare i la mare; de la prevalença d'aquests, en la delació de la tutela, respecte a la judicial; o de la reimplantació facultativa del consell de tutela, dins l'organisme tutelar.

El respecte d'aquesta Llei pel principi de l'autonomia de la voluntat s'evidencia amb el manteniment de la llibertat del pacte en l'elecció del règim econòmic matrimonial, i en l'aplicació, com a supletori, del de separació de béns. Aquest règim ha funcionat pacíficament a Catalunya durant molts anys, fins i tot després de caure en desús el sistema dotal, i es compagina perfectament amb la progressiva incorporació de la dona en el món del treball. Es manté com a factor correctiu, ja incorporat en la Llei 8/1993, del 30 de setembre, la possibilitat que el cònjuge que ha treballat desinteressadament per a la casa o per a l'altre cònjuge pugui obtenir una compensació econòmica en les situacions de crisi del matrimoni i, per tant, de possibles enfrontaments separació, divorci i nul·litat, com a mesura de protecció de la part més dèbil.

En aquest mateix marc del respecte de l'autonomia de la voluntat pot incardinar-se la institució de l'autotutela, segons la qual qualsevol persona amb plena capacitat d'obrar pot designar i establir les condicions del seu organisme tutelar, en previsió d'una futura declaració d'incapacitat.

Aquesta Llei també recull de la Compilació les regulacions dels règims econòmics matrimonials, encara en vigor, propis d'algunes comarques de Catalunya. Això constitueix una mostra de la seva fidelitat a un altre tret característic del nostre ordenament jurídic, com és el predicament de què sempre han gaudit el costum i el respecte pels drets locals.

Aquesta és també una llei innovadora. A més de les moltes innovacions que contenen les lleis especials objecte de la present refosa, i que ara s'hi mantenen, se n'hi han introduït d'altres, ja mencionades abans o que ho seran després en el curs d'aquest preàmbul.

És, finalment, digna de menció l'eliminació de la regulació del dot, de la tenuta, de l'esponsalici o escreix, del tantumdem, de l'aixovar i del cabalatge i del pacte d'igualtat de béns i guanys, del tractament residual dels quals s'ocupa la disposició transitòria segona de la Llei.

Aquesta Llei és majoritàriament respectuosa amb la normativa de les lleis que són objecte de la refosa i fidel, per tant, a llurs principis inspiradors, sens perjudici, però, dels ajustaments terminològics necessaris i, en alguns casos de fons, de les supressions i les addicions noves, aconsellables, sens dubte, a l'hora d'establir un text plenament actualitzat.

III. Estructura i contingut d'aquesta Llei

Aquesta Llei està formada per dos-cents setanta-dos articles, una disposició addicional, sis disposicions transitòries i quatre disposicions finals.

El text consta de vuit títols, dividits en capítols que, quan cal, es divideixen en seccions. Els títols són els següents:

I. Els efectes del matrimoni.

II. Els règims econòmics matrimonials.

III. Els efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial.

IV. La filiació.

V. L'adopció.

VI. La potestat del pare i de la mare.

VII. La tutela i les altres institucions tutelars.

VIII. Els aliments entre parents.

El títol I, relatiu al matrimoni i als seus efectes, conté uns preceptes generals d'introducció i una regulació de les relacions personals entre els cònjuges que no figuraven en el dret propi de Catalunya o hi figuraven de manera dispersa.

A més de la novetat que representa l'intent de desjudicialitzar els desacords entre els cònjuges, preveient la intervenció facultativa de determinats familiars, s'ha aclarit l'obligació de contribuir a les càrregues de la família de tots els qui viuen sota un mateix sostre.

Quant a la resta, es manté, com ja s'ha exposat, la necessitat del consentiment del cònjuge no titular o, si de cas hi manca, de l'autoritat judicial per a la disposició de l'habitatge familiar, i, també, sense alteracions significatives, la normativa vigent en matèria de contractació entre cònjuges, drets viduals, donacions per raó del matrimoni fora dels capítols matrimonials i la regulació d'aquests.

La referència, com és natural, es troba en la Compilació i en la Llei 8/1993, del 30 de setembre, de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges.

El títol II regula els règims econòmics matrimonials, mantenint el sistema de llibertat de pacte i, supletòriament, prenent també com a pauta el dret en vigor, el de separació de béns, amb la compensació econòmica per raó del treball desinteressat, introduïda en el nostre ordenament jurídic per la Llei 8/1993.

En relació amb aquest correctiu, s'estableixen dues particularitats: primera, que la reclamació de la indemnització pretesa s'ha de formular en el primer procediment en què es demani la separació, el divorci o la nul·litat del matrimoni i, en els casos de nul·litat canònica o de dispensa pontifícia, en el tràmit d'execució civil, i, segona, que el dret a aquesta compensació és compatible amb els altres drets de caràcter econòmic que puguin correspondre al cònjuge que en surt beneficiat, si bé serà tingut en compte en la fixació quantitativa d'aquests.

Constitueix una altra innovació interessant la possibilitat de demanar, per raons d'economia processal, en aquells procediments o en els tràmits indicats, la divisió dels béns tinguts pels cònjuges en indivisió.

A part del règim de separació de béns, es recullen de la Compilació les regulacions de l'associació a compres i millores, del Camp de Tarragona; el pacte de convinença o mitja guanyeria, de la Vall d'Aran; l'agermanament o pacte de mig per mig, del dret de Tortosa, i, respectant els criteris de l'esmentada Llei 8/1993, es regula el règim de participació en els guanys i el règim de comunitat, que tanca la normativa dels règims econòmics matrimonials.

En el títol III s'introdueixen els efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial.

Efectivament, l'article 149.1.8 de la Constitució no reserva aquestes matèries a l'Estat, les quals estan clarament incloses en l'article 9 de l'Estatut. De fet, el Parlament ja ha legislat en matèria relativa als efectes de la separació, la nul·litat i el divorci, sense cap veu que en qüestioni la competència. Aquesta Llei refon i completa aquesta legislació, com ara en la indemnització compensatòria (actual article 23 de la Compilació), els aliments entre parents i la potestat del pare i de la mare.

La regulació de la mateixa nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial sembla, efectivament, inadequada conjunturalment, però els efectes personals i econòmics, regulats ja en part, no presenten cap inconvenient d'oportunitat. Es tracta, ni més ni menys, d'exercir les nostres competències per desenvolupar i millorar el dret civil de Catalunya.

La filiació es concep d'una manera global, tot comprnent la biològica o per naturalesa i l'adoptiva.

La filiació per naturalesa es regula específicament en el títol IV, i es pren com a referència el que disposa actualment la Llei 7/1991, del 27 d'abril, de filiacions.

Es mantenen, en conseqüència, els principis rectors en què va inspirar-se aquesta normativa i, per tant, el de la lliure investigació de la paternitat i la maternitat, amb tota classe de proves, reconegut històricament en el dret català des de l'edat mitjana; el del favor filii, sense discriminació tant si es tracta d'un fill o filla dins el matrimoni com fora d'aquest; la inclusió, dins la filiació per

naturalesa, de la que deriva de les tècniques modernes de la fecundació assistida, compresa la fecundació post mortem.

És d'interès remarcar, també, que el període previst en aquella Llei per a la impugnació de la paternitat, matrimonial o no matrimonial, serà ara de dos anys comptadors a partir del descobriment de les proves en què es fonamenti la impugnació, o de les altres circumstàncies ja previstes en l'esmentada Llei.

El títol V regula la filiació adoptiva, separadament de la filiació per naturalesa per raons sistemàtiques i perquè l'existència, al costat de la família adoptiva, de la família per naturalesa introdueix un element diferenciador que justifica un tractament legal independent.

No obstant això, i com sigui que aquesta regulació pren per base la Llei 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, es manté íntegrament el principi d'equiparació absoluta entre la filiació per naturalesa i la filiació adoptiva. D'aquesta Llei no s'ha recollit finalment la part de protecció de les persones menors, principalment perquè, d'una banda, és una matèria en la qual la gran intervenció de l'Administració fa que sigui una regulació subjecta a més modificacions que les normes civils simples i, de l'altra, perquè en aquests moments ja s'ha vist la necessitat que es modifiqui en tota la part que regula la intervenció de l'Administració en l'adopció de les persones menors desemparades; una modificació, tanmateix, que requereix un consens social ampli, i és precipitat plantejar-la en aquests moments.

El títol VI regula la potestat del pare i de la mare, denominació que substitueix la de "pàtria potestat", emprant una terminologia més adequada als temps i a la realitat actual, en què la titularitat i l'exercici d'aquesta potestat és normalment compartida pel pare i per la mare.

Aquesta regulació, com ja s'ha indicat, constitueix una novetat en el nostre ordenament civil, que mai no havia tractat sistemàticament aquesta institució, i es fa ara d'acord amb la Llei 12/1996, del 29 de juliol, de la potestat del pare i de la mare.

Es manté, doncs, el plantejament favorable a la presència del fill o filla en les preses de decisions, especialment a partir dels dotze anys, i se'n facilita l'autonomia patrimonial, ja que, més enllà de l'emancipació formal, hom reconeix la intervenció del fill o filla en aquest àmbit, el qual, a partir dels setze anys, administra els béns adquirits amb la seva activitat, pot substituir les autoritzacions judicials i, en lògica contrapartida, contribueix a les despeses familiars.

El títol VII regula la tutela i la curatela, seguint la pauta de la normativa de la Llei 39/1991, del 30 de desembre, i la Llei 11/1996, del 29 de juliol, però amb algunes particularitats que cal posar en relleu.

El sistema de tutela familiar, basat en la prevalença de la voluntat del pare i de la mare en la designació de la persona que ha d'exercir la tutela, com a

concreció del principi més ampli de llibertat civil, que ha inspirat tradicionalment el model de tutela vigent a la societat catalana, es modifica segons la supressió de la figura del protutor, que no havia arrelat; es perfila el sistema de rendició de comptes de la tutela, i es reforça amb la creació facultativa del consell de tutela, que es pot establir en els casos de tutela deferida per la mateixa persona a tutelar o pel pare i la mare d'aquesta. El consell substitueix, en alguns casos, la intervenció judicial en el control de l'actuació de la persona que exerceix la tutela i pot concedir l'autorització per a determinats actes que, en un altre cas, requereixen la judicial.

Finalment, es canvia la denominació del Registre de Tuteles i Autotuteles pel de Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris, que s'ajusta més a la seva funció, i es preveu la preceptiva comunicació al jutjat on es va constituir la tutela dels esdeveniments més importants del funcionament del consell de tutela, en els casos en què s'hagi creat aquest òrgan.

A l'últim, el títol VIII regula l'obligació de prestació d'aliments entre parents una altra novetat en el nostre ordenament jurídic modern, d'acord amb la normativa de la Llei 10/1996, del 29 de juliol, d'aliments entre parents.

En definitiva, aquesta Llei conté una normativa completa i autònoma de totes les institucions pròpies del dret de família, amb la sola excepció, per les raons ja dites, de les relacions juridicocivils relatives a les formes del matrimoni.

La Llei substitueix, per consegüent, tot el dret de família vigent fins ara a Catalunya, i l'engloba en un sol text, degudament harmonitzat i modernitzat, d'acord amb les necessitats i la realitat de la societat catalana d'avui.

TÍTOL I

Els efectes del matrimoni

Capítol I

Disposicions generals

Article 1

El matrimoni

1. El matrimoni és una institució que dóna lloc a un vincle jurídic, que origina una comunitat de vida en la qual el marit i la muller han de respectar-se i ajudar-se mútuament i actuar en interès de la família. Els cònjuges han de guardar-se fidelitat i prestar-se socors mutu.

2. El marit i la muller tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures.

Article 2

Domicili familiar

1. El marit i la muller determinen de comú acord el domicili familiar. Davant terceres persones, es presumeix que el domicili familiar és aquell on els cònjuges conviuen habitualment o bé un d'ells i la major part de la família.

2. En cas de desacord respecte al domicili, qualsevol dels cònjuges pot acudir a l'autoritat judicial, qui el determinarà en interès de la família als efectes legals.

Article 3

Direcció de la família

1. La direcció de la família correspon als dos cònjuges de comú acord, tenint sempre en compte l'interès de tots els seus membres.

2. En interès de la família, qualsevol dels cònjuges pot actuar tot sol per a atendre les despeses familiars ordinàries, i es presumeix que el cònjuge que actua té el consentiment de l'altre.

3. Cap dels cònjuges no es pot atribuir la representació de l'altre si no li ha estat conferida, llevat de situacions d'urgència o d'impossibilitat que l'altre cònjuge presti el seu consentiment.

4. A la gestió feta per un dels cònjuges en nom de l'altre, li són aplicables les regles en matèria de gestió de negocis.

Article 4

Despeses familiars

1. Tenen la consideració de despeses familiars les necessàries per al manteniment de la família, amb adequació als usos i al nivell de vida familiar, i en especial:

a) Les originades en concepte d'aliments en el seu sentit més ampli, d'acord amb la definició que en fa aquest Codi.

b) Les d'adquisició i millora, si és de titularitat conjunta, dels habitatges o d'altres béns d'ús de la família i, en tots els casos, les despeses de conservació. Les derivades de l'adquisició, de pagament de millores i de préstecs concedits amb la finalitat d'adquirir o fer millores a l'habitatge familiar o a d'altres béns d'ús de la família únicament tenen la consideració de despeses familiars, en la part que correspongui al valor del seu ús, si es tracta de béns de titularitat d'un dels cònjuges en el règim de separació de béns o si es tracta de béns privatis en els altres règims econòmics matrimonials. En tots els casos també són despeses familiars les de conservació.

c) Les atencions de previsió, mèdiques i sanitàries.

2. També és considerada despesa familiar l'originada pels aliments en el sentit més ampli, dels fills no comuns que convisquin amb el marit i la muller, i les

despeses originades pels altres parents que hi convisquin, llevat, en ambdós casos, que no ho necessitin.

3. No tenen la consideració de despeses familiars les derivades de la gestió i la defensa dels béns privatis, excepte les que tenen connexió directa amb el manteniment familiar. Tampoc no tenen la consideració de despeses familiars les que responen a l'interès exclusiu d'un dels cònjuges.

Article 5

Contribució a les despeses del manteniment familiar

1. En la forma que pactin, els cònjuges contribueixen a les despeses del manteniment familiar amb l'aportació pròpia al treball domèstic, amb la seva col·laboració personal o professional no retribuïda o amb retribució insuficient en l'activitat professional o empresarial de l'altre cònjuge, amb els recursos procedents de la seva activitat o dels seus béns, en proporció als seus ingressos i, si aquests no són suficients, en proporció als seus patrimonis.

2. Els fills, mentre conviuen amb la família, contribueixen proporcionalment a aquestes despeses en la forma establerta per l'article 146.

3. Els altres parents que conviuen amb la família hi contribueixen, si és el cas, en la mesura de llurs possibilitats i d'acord amb les despeses que generen.

Article 6

Deure d'informació recíproca

Els cònjuges tenen l'obligació recíproca d'informar-se adequadament de la gestió patrimonial que duguin a terme en atenció al manteniment de les despeses familiars.

Article 7

Demora en els pagaments

En cas d'incompliment per part d'una de les persones obligades, qualsevol de les altres pot demanar a l'autoritat judicial, a part de l'efectivitat dels pagaments pendents, que acordi la prestació de les garanties o l'adopció de les mesures convenients per a assegurar els pagaments futurs. Aquestes mesures poden ésser modificades o revocades.

Article 8

Responsabilitat

Davant terceres persones, ambdós cònjuges responen solidàriament de les obligacions concretes per raó de les despeses familiars a què fa referència

l'article 4, si es tracta de despeses adequades als usos i al nivell de vida de la família; en un altre cas, en respon el cònjuge que ha contret l'obligació.

Article 9

Disposició de l'habitatge familiar

1. Amb independència de quin sigui el règim econòmic matrimonial aplicable, el cònjuge titular, sense el consentiment de l'altre, no pot dur a terme cap acte d'alienació, gravamen o, en general, de disposició del seu dret en l'habitatge familiar o en els mobles d'ús ordinari que en compromet l'ús, encara que es refereixi a quotes indivises. Aquest consentiment no es pot excloure per pacte ni atorgar-se amb caràcter general. Si manca el consentiment, el jutge o jutgessa pot autoritzar l'acte, atès l'interès de la família o si hi concorre una altra causa justa.

2. L'acte efectuat sense el consentiment o l'autorització que estableix l'apartat 1 és anul·lable, a instància de l'altre cònjuge o dels seus fills menors, si conviuen en l'habitatge, dins el termini de quatre anys des que en tinguin coneixement o des de la seva inscripció en el Registre de la Propietat.

3. No és procedent l'anul·lació quan l'adquirent actua de bona fe i a títol oneros, si, a més, el titular ha manifestat que l'immoble no tenia la condició d'habitatge familiar, encara que sigui manifestació inexacta. Tanmateix, el cònjuge que n'ha disposat respon dels perjudicis que hagi pogut causar, d'acord amb la legislació aplicable.

4. En els casos de separació judicial, de nul·litat o de divorci, no cal el consentiment de l'altre cònjuge ni l'autorització judicial per a disposar lliurement del que havia estat habitatge familiar, tret del cas en què el cònjuge no titular o els fills tinguin dret a l'ús de l'esmentat habitatge, llevat que la disposició es faci respectant aquest dret.

Capítol II

Relacions econòmiques entre els cònjuges

Article 10

Règim econòmic del matrimoni

1. El règim econòmic matrimonial és el convingut en capítols.

2. Si no hi ha pacte, o en el cas que els capítols matrimonials siguin ineficaços, el règim econòmic és el de separació de béns.

Article 11

Llibertat de contractació

Els cònjuges es poden transmetre béns i drets per qualsevol títol i dur a terme entre ells tot tipus de negocis jurídics. En cas d'impugnació judicial, els correspon la prova del caràcter onerosos de la transmissió.

Article 12

Presumpció de donació

En cas de fallida o concurs de creditors d'un dels cònjuges, els béns adquirits per l'altre a títol onerosos durant l'any anterior a la declaració o des de la data de la retroacció s'han de presumir donats pel primer, llevat que s'acrediti que, en el moment de l'adquisició, el matrimoni estava separat judicialment o de fet o que l'adquirent disposava d'ingressos o recursos suficients per a efectuar-la.

Article 13

Embargament de comptes indistints

En cas d'embargament de comptes indistints per deutes privatis d'un dels cònjuges, el cònjuge no deutor pot sostreure de l'embargament els imports que acrediti que li pertanyen amb caràcter exclusiu, llevat que hagi consentit expressament l'obligació contreta pel cònjuge deutor.

Article 14

Donacions fora de capítols

Les donacions entre cònjuges fetes fora de capítols matrimonials són revocables en els casos generals de revocació de donacions, per bé que, en el cas de superveniència de fills, la revocació només té efecte si es tracta de fills comuns.

Capítol III

Els capítols matrimonials

Secció primera

Disposicions generals

Article 15

Contingut

1. En els capítols matrimonials, hom pot determinar el règim econòmic matrimonial, convenir heretaments, fer donacions i establir les estipulacions i els pactes lícits que es considerin convenientes, àdhuc en previsió d'una ruptura matrimonial.

2. Els capítols matrimonials es poden atorgar abans o després del casament. Els atorgats abans només produeixen efectes a partir de la celebració del matrimoni.

Article 16

Capacitat

1. Poden atorgar capítols matrimonials els qui poden contreure vàlidament matrimoni, però necessiten, si escau, els complements de capacitat que corresponguin.

2. No cal la intervenció del defensor o defensora judicial en les disposicions establertes pel pare o la mare a favor dels seus fills menors no emancipats, encara que hi hagi reserva de drets a favor d'aquells, sempre que no hi hagi contraposició d'interessos, cas en què s'ha d'aplicar el que disposa l'article 157.

Article 17

Forma i inscripció

1. Els capítols matrimonials i llurs modificacions s'han d'atorgar en escriptura pública.

2. Els capítols matrimonials, i llurs modificacions, i també els pactes, les resolucions judicials i altres fets que canviïn o modifiquin el règim econòmic matrimonial, no són oposables a terceres persones mentre no es facin constar en la inscripció del matrimoni en el Registre Civil, i, si és el cas, en els altres registres públics la legislació dels quals ho estableixi.

Article 18

Modificació

1. Per a la modificació dels capítols o per a deixar-los sense efecte, cal el consentiment de totes les persones que els havien atorgat, o dels seus hereus, si la modificació afecta drets que aquelles haguessin conferit.

2. La modificació del règim econòmic matrimonial i dels pactes successoris recíprocs entre cònjuges i llur resolució, i també dels establerts per ells a favor dels fills, la poden acordar exclusivament els cònjuges, sense necessitat d'acord de les altres persones que hagin concorregut en els capítols ni dels hereus.

Article 19

Drets adquirits

La modificació del règim econòmic matrimonial no afecta els drets adquirits per terceres persones.

Article 20

Ineficàcia per nul·litat o divorci

1. Els capítols queden sense efecte si el matrimoni és declarat nul o es dissol per divorci.

2. Si el matrimoni es dissol per divorci, conserven l'eficàcia:

a) Els heretaments i les donacions a favor d'un dels contraents, si l'afavorit o afavorida continua treballant per a la casa i hi ha descendència del matrimoni. Són ineficaços l'usdefruit vidual i els altres drets que, si escau, s'hagin pactat en forma accessòria a favor del cònjuge d'aquell o d'aquella. Si no es continua treballant per a la casa o no hi ha descendència, i també si el cònjuge contreu nou matrimoni, l'heretament o la donació esdevenen revocables per la sola voluntat de l'heretant o donant.

b) Els heretaments a favor de la descendència del matrimoni, en consideració al qual es varen atorgar els capítols. Els heretaments purs esdevenen revocables.

c) El reconeixement de fills fet per qualsevol dels cònjuges.

Secció segona

Les disposicions per raó de matrimoni atorgades en capítols matrimonials

Article 21

Donacions capitulars

1. Les donacions atorgades pel pare i la mare als fills comuns, sense designació de parts, s'entenen fetes per tots dos a mitges.

2. Els béns donats conjuntament als contraents o als cònjuges pertanyen a tots dos en proindivís ordinari i a parts iguals, llevat que el donant no ho disposi altrament.

Article 22

Revocació

Les donacions atorgades en capítols matrimonials únicament són revocables per incompliment de càrregues, en el termini d'un any, comptador a partir de l'incompliment, si bé poden ésser reduïdes, en allò que resultin inofioses per raó de lilegítimes, en cas de supervivència o supervenió de fills.

Article 23

Actes fraudulents

1. Són nuls, encara que s'atorguin a nom d'una persona interposada:

a) Les retrodonacions fetes posteriorment per l'hereu o donatari a favor de l'heretant o del donant, o dels seus hereus, de béns compresos en un heretament o en una donació atorgada en capítols matrimonials.

b) Els actes posteriors del donant o de l'heretant, en disminució, derogació o perjudici de la donació o de l'heretament, i els de l'hereu o del donatari que els consenti.

2. Es presumeixen fraudulents, en particular, la compra feta pel pare o la mare al fill o filla de béns compresos en un heretament o en una donació atorgada en capítols matrimonials, si el pagament del preu consta solament per confessió i el reconeixement de deutes fet pels fills a favor del pare o de la mare, si no en consta la realitat per altres mitjans de prova.

3. Igualment és ineficaç qualsevol acte o contracte adreçat a eludir les prohibicions establertes en aquest article.

Secció tercera

L'usdefruit universal capitular

Article 24

Contingut

L'usdefruit universal reservat o atribuït en capítols matrimonials ha de tenir el contingut establert per l'article 69 del Codi de successions.

Article 25

Obligació de fer inventari

1. L'usufructuari universal designat en capítols ha de fer inventari de tots els béns i els drets del causant, excepte que se l'hagi dispensat d'aquesta obligació en el títol constitutiu o en el que el modifiqui.

2. L'inventari s'ha de formalitzar en escriptura pública i els nus propietaris poden intervenir en la formalització.

Article 26

Termini

1. L'usufructuari ha de fer l'inventari en el termini establert en els capítols matrimonials i, si els capítols no estableixen el termini, dins els sis mesos següents a la mort del causant.

2. Si l'usufructuari no ha fet inventari dins els terminis establerts per l'apartat 1, qualsevol persona interessada pot demanar a l'autoritat judicial que es faci, amb la seva intervenció i amb la concurrència dels qui n'hagin demanat la pràctica. El nou termini ha d'ésser de tres mesos i pot ésser prorrogat per un termini igual, per una causa justa.

Article 27

Dispensa de caució

Llevat que no es disposi altrament, l'usufructuari universal designat en capítols matrimonials no ha de prestar cap mena de caució.

Article 28

Extinció de l'usdefruit

L'usdefruit universal convingut en capítols matrimonials s'extingeix per les causes generals. També s'extingeix quan l'usufructuari incompleix els deures que li corresponen en virtut de l'article 69 del Codi de successions.

Article 29

Extinció anticipada

En l'usdefruit pactat per un cònjuge a favor de l'altre, les persones interessades poden demanar que es declari l'extinció de l'usdefruit si el cònjuge supervivent:

- a) Ha estat declarat indigne de succeir el premort.
- b) Abandona els fills comuns sota potestat o en negligeix greument la cura.

Article 30

Inalienabilitat de l'usdefruit

L'usdefruit universal capitular és inalienable, sens perjudici que, amb el consentiment dels nus propietaris, siguin alienats béns determinats en els termes i les condicions que estableix l'article 69 del Codi de successions.

Capítol IV

Les donacions per raó de matrimoni atorgades fora dels capítols matrimonials

Article 31

Règim

Les donacions atorgades fora de capítols matrimonials per un dels contraents a favor de l'altre en consideració al matrimoni i les que atorguin altres persones

per la mateixa raó es regeixen per les regles generals de les donacions, llevat del que disposen els articles 32, 33 i 34.

Article 32

Dret a la restitució

1. Les donacions a què es refereix l'article 31 estan supeditades al fet que s'arribi a celebrar el matrimoni. Si aquest esdevé impossible o si no té lloc en el termini d'un any des del lliurament del bé donat, el donant pot revocar la donació i reclamar-ne la restitució, i no és admissible cap altre deteriorament que el causat per l'ús, d'acord amb la naturalesa del bé.

2. El donant ha d'indemnitzar el donatari de les millores necessàries i útils fetes al bé donat. Pel que fa a altres millores, el donatari pot prescindir-ne si no en resulta dany per a la cosa donada o no es devalua.

Article 33

Donacions condicionals, modals i de béns gravats

1. Les donacions per raó de matrimoni, atorgades fora de capítols, es poden sotmetre a condicions i modes.

2. Si el bé donat és subjecte a càrrega o gravamen, el donant no està obligat a l'alliberament corresponent.

Article 34

Revocació

Les donacions a què es refereix l'article 31 també es poden revocar per la causa i en el termini establerts per l'article 22 en matèria de donacions capitulars.

Capítol V

Els drets viduals familiars

Article 35

Dret al parament de l'habitatge

1. Correspon al cònjuge supervivent, no separat judicialment o de fet, la propietat de la roba, del mobiliari i dels estris que constitueixen el parament de l'habitatge conjugal, i no es computen els dits béns en el seu haver hereditari.

2. No són objecte del dret de predetracció a què fa referència l'apartat 1 els béns que hagin estat de titularitat del cònjuge premort i que consisteixin en joies o objectes artístics o històrics, ni altres que tinguin un valor extraordinari

atès el nivell de vida del matrimoni i el patrimoni relict. Tampoc no ho són els mobles de procedència familiar, si el cònjuge premort n'ha disposat per actes d'última voluntat en favor d'altres persones.

Article 36

L'any de viduïtat

1. Durant l'any següent a la mort d'un dels cònjuges, el supervivent que no sigui usufructuari universal del patrimoni del premort té dret a habitar tot l'habitatge conjugal, amb facultat per a prendre'n possessió, i a ésser alimentat a càrrec d'aquest patrimoni, en consonància amb el nivell de vida que havien mantingut els cònjuges i amb la importància del patrimoni. Aquest dret és independent dels altres que puguin correspondre al cònjuge supervivent en virtut de la defunció del premort.

2. El cònjuge supervivent separat judicialment o de fet no tindrà els drets a què fa referència l'apartat 1, i els perd, en altre cas, si, durant l'any següent a la mort del cònjuge, es torna a casar o passa a viure maritalment amb una altra persona, i també si abandona o negligeix greument els fills comuns sota potestat. En cap cas no està obligat a tornar l'import dels aliments percebuts.

TÍTOL II

Els règims econòmics matrimonials

Capítol I

El règim de separació de béns i les compres amb pacte de supervivència

Secció primera

El règim de separació de béns

Article 37

Contingut

En el règim de separació de béns, cada cònjuge té la propietat, el gaudi, l'administració i la lliure disposició de tots els seus béns, dins els límits establerts per la llei.

Article 38

Béns privatis

En el règim de separació de béns, són propis de cadascun dels cònjuges tots els que tenia com a tals quan es va celebrar el matrimoni i els que adquireixi després per qualsevol títol.

Article 39

Adquisicions oneroses

En les adquisicions fetes a títol onerós per un dels cònjuges durant el matrimoni, si consta la titularitat dels béns, la contraprestació s'entén pagada amb diner de l'adquirent. En el cas que la contraprestació procedeixi de l'altre cònjuge, se'n presumeix la donació.

Article 40

Titularitats dubtoses

En cas de dubte sobre a quin dels cònjuges pertany algun bé o dret, s'entén que correspon a tots dos per meitats indivises, llevat que es tracti de béns mobles que siguin d'ús personal o que estiguin directament destinats al desenvolupament de l'activitat d'un dels cònjuges i que no siguin d'extraordinari valor, cas en el qual es presumeix que pertanyen a aquest.

Article 41

Compensació econòmica per raó de treball

1. En els casos de separació judicial, divorci o nul·litat, el cònjuge que, sense retribució o amb una retribució insuficient, ha treballat per a la casa o per a l'altre cònjuge té dret a rebre d'aquest una compensació econòmica, en el cas que s'hagi generat, per aquest motiu, una situació de desigualtat entre el patrimoni de tots dos que impliqui un enriquiment injust.

2. La compensació s'ha de satisfer en metàl·lic, llevat d'acord entre les parts o si l'autoritat judicial, per causa justificada, autoritza el pagament amb béns del cònjuge obligat. El pagament ha de tenir efecte en un termini màxim de tres anys, amb meritació d'interès legal des del reconeixement, cas en el qual pot acordar-se judicialment la constitució de garanties a favor del cònjuge creditor.

3. El dret a aquesta compensació és compatible amb els altres drets de caràcter econòmic que corresponen al cònjuge beneficiat, i ha d'ésser tingut en compte per a la fixació d'aquests altres drets.

Article 42

Exercici del dret a la compensació

1. El dret a la compensació econòmica establert per l'article 41 només es pot exercir en el primer procediment en el qual se sol·liciti la separació, el divorci o la nul·litat, i, per tant, no es pot formular en l'eventual procediment subsegüent de nul·litat o divorci, llevat que hi hagi hagut reconciliació i nova convivència i per raó d'aquesta.

2. En el cas de resolucions dictades pels tribunals eclesiàstics en què es declari la nul·litat de matrimoni canònic o de decisions pontifícies sobre matrimoni rat i no consumat, el dret establert per l'article 41 només es pot exercir en el tràmit de la seva execució, davant la jurisdicció civil.

Article 43

Divisió dels béns en proindivís

1. En els procediments de separació, divorci o nul·litat i d'execució en l'ordre civil de les resolucions o les decisions eclesiàstiques a què fa referència l'article 42, de matrimonis subjectes al règim de separació de béns, qualsevol dels cònjuges pot exercir simultàniament l'acció de divisió de cosa comuna respecte als que tinguin en proindivís. Si els béns afectats són més d'un i l'autoritat judicial ho estima procedent, aquells poden ésser considerats en conjunt, als efectes de la divisió.

2. Si la sentència dóna lloc a l'acció de divisió de la cosa comuna, es pot procedir a la indicada divisió dels béns en el tràmit d'execució de la sentència.

Secció segona

Les compres amb pacte de supervivència

Article 44

Règim dels béns

1. Els cònjuges que, en règim econòmic de separació, comprin béns conjuntament i per meitat poden pactar en el mateix títol d'adquisició que, quan es produeixi la mort de qualsevol d'ells, el supervivent esdevingui titular únic de la totalitat.

2. Mentre visquin els dos cònjuges, els béns adquirits amb aquest pacte s'han de regir per les normes següents:

- a) No poden ésser alienats ni gravats, si no és per acord de tots dos.
- b) Cap dels cònjuges no pot transmetre a terceres persones el seu dret sobre els béns.
- c) Cal mantenir necessàriament la indivisió dels béns.

3. En els béns comprats per ambdós cònjuges amb pacte de supervivència, l'adquisició de la participació del premort s'ha de computar en l'herència d'aquest, als efectes del càlcul de la llegítima, i, si és el cas, s'ha d'imputar en pagament a compte de la quarta vidual.

Article 45

Incompatibilitat amb l'heretament

El pacte de supervivència esdevé ineficaç si un dels cònjuges adquirents ha atorgat un heretament a favor de tercers contraents o ha atorgat un heretament pur a favor dels seus fills i l'heretament resulta eficaç en morir l'heretant.

Article 46

Extinció

1. El pacte de supervivència s'extingeix per:

a) L'acord dels dos cònjuges durant el matrimoni.

b) La renúncia del supervivent.

c) La declaració de nul·litat del matrimoni, la separació judicial, el divorci o la separació de fet acreditada fefaentment.

d) L'adjudicació de la meitat del bé com a conseqüència de l'embargament establert per l'article 47.

2. Si a la mort d'un dels cònjuges hi hagués en tràmit una demanda de separació, de divorci o de nul·litat del matrimoni, els hereus del premort poden prosseguir l'acció plantejada als efectes de la declaració d'extinció del pacte de supervivència.

3. En els casos a què es refereix l'apartat 1 i en els tipificats per l'article 45, llevat que s'estipuli altrament, la ineficàcia i l'extinció del pacte de supervivència determinen la cotitularitat dels cònjuges, o del cònjuge supervivent i dels hereus del premort, o bé del cònjuge no deutor i de l'adjudicatari de la meitat del cònjuge deutor, en proindivís ordinari.

Article 47

Embargament

1. El creditor d'un dels cònjuges per deutes propis o per deutes familiars pot demanar l'embargament sobre la meitat que el deutor té sobre els béns comprats amb pacte de supervivència.

2. L'embargament s'ha de notificar al cònjuge que no sigui part en el litigi.

Capítol II

El règim de participació en els guanys

Secció primera

Disposicions generals

Article 48

Contingut

1. El règim econòmic matrimonial de participació en els guanys atribueix a qualsevol dels cònjuges, en el moment de l'extinció del règim, el dret a participar en els guanys obtinguts per l'altre durant el temps que aquest règim hagi estat vigent.

2. Aquest règim s'ha de convenir en capítols matrimonials i es regeix, en tot allò que no s'hi prevegi, per les disposicions d'aquest capítol. En darrer terme, durant la seva vigència es regeix per les normes del règim de separació de béns, incloses les relatives a les compres amb pacte de supervivència.

Article 49

Autonomia patrimonial constant matrimoni

Constant matrimoni, cada cònjuge té la propietat, el gaudi, l'administració i la lliure disposició dels seus béns, però té el deure d'informar adequadament l'altre de la seva gestió patrimonial.

Article 50

El pacte de participació desigual

1. El pacte que atribueixi una participació diferent de la meitat dels guanys solament és vàlid si s'estableix amb caràcter recíproc i igual a favor de qualsevol dels cònjuges.

2. La invalidesa del pacte determina la participació en la meitat dels guanys.

Article 51

Extinció necessària

El règim de participació en els guanys s'extingeix en tot cas per:

- a) La dissolució o la declaració de nul·litat del matrimoni.
- b) La separació judicial.
- c) El pacte en capítols matrimonials.

Article 52

Extinció judicial

El règim de participació també es pot extingir anticipadament per decisió judicial, a petició d'un dels cònjuges, quan hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

- a) La separació de fet per un període superior a un any.
- b) L'incompliment greu o reiterat del deure d'informar adequadament l'altre cònjuge, que estableix l'article 49.
- c) La gestió patrimonial irregular que comprometi greument els interessos de qui sol·licita l'extinció.
- d) L'entrada del cònjuge en una situació que comprometi greument els interessos de qui sol·licita l'extinció.

Article 53

Efectes de la retroacció

En els supòsits en què l'extinció sigui conseqüència d'una sentència dictada amb ocasió de les causes establertes pels articles 51 i 52, l'extinció del règim es retrotreu al moment de presentació de la demanda.

Secció segona

La liquidació del règim

Article 54

Inici de la liquidació

1. Una vegada extingit el règim de participació en els guanys, se'n fa la liquidació als efectes de la fixació del crèdit de participació, establint la diferència entre el patrimoni final i l'inicial de cada cònjuge.

2. A partir del moment de l'extinció del règim, i fins que no s'hagi determinat el crèdit de participació que en resulti, cap cònjuge no pot disposar dels seus béns sense el consentiment de l'altre cònjuge o dels seus hereus o, si de cas hi manca, sense autorització judicial, excepte en allò que constitueixi la seva activitat normal de gestió.

Article 55

Determinació de l'actiu

Per a determinar els guanys obtinguts per cadascun dels cònjuges s'han de comptabilitzar, segons el valor que tinguin en el moment de la liquidació:

a) Tots els béns de cada cònjuge que subsisteixin quan s'extingeixi el règim, amb deducció de les obligacions i del valor dels gravàmens constituïts en garantia dels deutes particulars de qualsevol dels cònjuges.

b) Els béns alienats a títol gratuït durant la vigència del règim, segons l'estat material en el moment de l'alienació, llevat que el cònjuge no alienant l'hagi consentida o renunciï expressament a comptabilitzar-los. Se n'exceptuen, en tot cas, els béns objecte de liberalitats fetes de conformitat amb l'ús i de donacions atorgades a alguns dels fills del donant per raó de matrimoni o per facilitar-los una ocupació.

c) Els béns alienats a títol onerosos durant la vigència del règim per tal de disminuir fraudulentament els guanys, segons l'estat material en el moment de l'alienació i amb independència del preu que s'hagi fet constar, i també el valor de les obligacions o dels gravàmens constituïts també fraudulentament.

d) Els béns destruïts o deteriorats, en les mateixes circumstàncies indicades en la lletra c.

Article 56

Determinació del passiu

1. Del total resultant segons l'article 55 s'han de deduir, si subsisteixen, i segons el valor que tinguin en el moment de la liquidació:

a) Els béns que integraven el patrimoni de cada cònjuge al començament del règim, excepte els fruits i les rendes que hagin pogut produir, els adquirits durant la vigència del règim per donació, herència o llegat i els subrogats d'uns i altres, segons l'estat material en el moment d'iniciar-se el règim o en el moment de l'adquisició, amb deducció de les càrregues que els afectessin en aquell moment.

b) Les quantitats procedents d'indemnitzacions per danys corporals o morals de la persona o per pensions alimentàries o d'invalidesa, o altres de caràcter igualment personalíssim.

c) Els deutes contraïts durant la vigència del règim per qualsevol dels cònjuges amb vista al manteniment de les despeses familiars, encara que no s'hagin satisfets. Aquesta deducció s'ha de fer d'acord amb les normes de contribució a les despeses familiars.

2. Els cònjuges poden acreditar pels mitjans legals de prova els béns que integraven llur patrimoni en començar el règim. L'inventari practicat per ambdós cònjuges, o per un d'ells amb la conformitat de l'altre, es presumeix exacte.

Article 57

Determinació del crèdit

Si no hi ha un pacte vàlid que estableixi una participació diferent, el crèdit de participació es determina com segueix:

a) Si únicament un dels cònjuges ha obtingut guanys, l'altre o els seus successors tenen dret a la meitat del valor d'aquests guanys.

b) Si tots dos cònjuges han obtingut guanys, qui n'hagi obtingut menys, o els seus successors, tenen dret a la meitat de la diferència entre el valor dels seus propis guanys i el dels guanys de l'altre cònjuge.

Secció tercera

Pagament del crèdit de participació

Article 58

Forma i termini de pagament

1. El crèdit de participació s'ha de pagar en diners. Si la persona deutora ho demana, l'autoritat judicial pot concedir un ajornament per pagar el crèdit de participació o la possibilitat de pagar-lo a terminis, sempre que la petició es fonamenti en un interès atencible i es garanteixi suficientment el deute.

2. Ni l'ajornament del pagament ni el pagament a terminis no poden excedir els tres anys. Un cop concedit, el crèdit de participació merita interessos legals.

Article 59

Pagament en béns

1. No obstant el que disposa l'article 58, el crèdit de participació es pot pagar amb l'adjudicació de béns concrets, per acord de les persones interessades. Malgrat tot, l'adjudicació de béns en pagament pot ésser demanada unilateralment pel deutor o deutora o pel creditor o creditora, i l'autoritat judicial pot concedir-la si hi ha un interès atencible.

2. Si el règim s'extingeix per la mort d'un dels cònjuges i el supervivent té dret a participar en els guanys, pot demanar que, en pagament del seu crèdit de participació, se li adjudiqui l'habitatge conjugal. Si el valor de l'habitatge fos superior al del crèdit de participació, l'adjudicatari ha de pagar la diferència en diners.

Article 60

Actes en frau del crèdit

1. Si el deutor o deutora no té béns suficients per a satisfer el crèdit de participació, el creditor o creditora pot demanar la rescissió de les alienacions fetes per aquell o aquella a títol gratuït i sense el seu consentiment durant la vigència del règim, llevat de les fetes a favor dels fills per raó de matrimoni o

per facilitar-los una ocupació, i també les fetes a títol onerós en frau del seu dret.

2. Aquestes accions caduquen al cap de quatre anys des de l'extinció del règim i no són procedents quan els béns estiguin en poder de terceres persones adquirents a títol onerós i de bona fe.

3. El creditor o creditora o els seus successors poden demanar l'anotació de la demanda de reclamació del crèdit de participació en els registres públics corresponents.

Capítol III

L'associació a compres i millores

Article 61

Règim

1. L'associació a compres i millores, pròpia del Camp de Tarragona i d'altres comarques, exigeix pacte exprés en capítols matrimonials.

2. En tot allò que no regulin els pactes de la constitució del règim ni aquest capítol, l'associació a compres i millores es regeix pel costum de la comarca i, si no n'hi ha, per les disposicions del règim de participació en els guanys, en la mesura que ho permeti la seva naturalesa específica.

3. Cada cònjuge pot associar l'altre a les compres i les millores que faci durant el matrimoni. També es pot establir l'associació amb caràcter recíproc o associant als cònjuges llurs ascendents, tant si els han fet heretament com si no.

4. S'entén per compres els béns que, constant l'associació, adquireixi qualsevol de les persones associades a títol onerós o obtingui per la seva professió, la seva indústria o el seu treball.

5. Es consideren millores els augments de valor dels béns de qualsevol persona associada deguts a impenses útils, inversions en pagament de deutes o llegendes i redempció de censos i censals.

Article 62

Administració

1. L'administració de l'associació a compres i millores correspon a la persona associada que s'indiqui en els capítols. Si no hi ha designacions, correspon a tots els associats.

2. L'administrador únic de l'associació, si escau, pot, amb la seva sola intervenció, disposar a títol onerós dels béns que la constitueixen, però no fiançar en nom de l'associació, si no és per a profit de la família.

3. Els deutes particulars de cada persona associada graven exclusivament la seva part.

Article 63

Liquidació

La liquidació dels guanys de cada persona associada es refereix al moment de la seva mort o de l'extinció del règim i es pot efectuar amb diners o amb altres béns de l'associació.

Capítol IV

L'agermanament o pacte de mig per mig

Article 64

Règim

1. L'agermanament o pacte de mig per mig, propi del dret de Tortosa, s'ha de convenir en capítols matrimonials, abans o després de la celebració del matrimoni.

2. En allò que no prevegin els pactes de la constitució del règim, és aplicable el costum del lloc i, si manca aquest, les normes generals del règim de comunitat de béns.

3. La comunitat inclou tots els béns que tinguin els cònjuges en casar-se o en el moment de convenir el pacte d'agermanament, els que adquireixin per qualsevol títol mentre el matrimoni subsisteixi i els guanys o lucre de tota mena que obtinguin durant la unió.

4. Qualsevol dels cònjuges pot exigir sempre que en la inscripció dels béns o dels drets adquirits per l'altre es faci constar que formen part de l'agermanament.

5. L'administració de la comunitat correspon a ambdós cònjuges.

6. La liquidació de l'agermanament s'ha de fer adjudicant per meitat els béns que inclogui entre els cònjuges o entre el cònjuge supervivent i els hereus del premort.

Capítol V

El pacte de convinença o mitja guadanyeria

Article 65

Règim

1. La convinença, o mitja guanyeria, associació coneguda a la Vall d'Aran, requereix pacte exprés en capítols matrimonials.
2. En tot allò que no sigui previst en els pactes de la constitució del règim ni en aquest article, s'han d'aplicar el costum de la Vall d'Aran i el capítol X del privilegi anomenat de la Querimònia.
3. Aquest conveni també pot ésser establert amb el pare i la mare del fill o de la filla, i àdhuc amb estranys, pactant que els béns guanyats i els que es guanyaran quedaran en comunitat mentre subsisteixi l'associació.
4. Els cònjuges han de contribuir per parts iguals al sosteniment de les despeses derivades del règim i el govern de la casa i han de dividir, a la mort d'un d'ells dos, si no hi ha fills, els guanys i els augments.

Capítol VI

El règim de comunitat de béns

Article 66

Contingut

1. En el règim de comunitat de béns, tots els béns dels cònjuges esdevenen comuns i els guanys o beneficis obtinguts indistintament per qualsevol dels cònjuges els són atribuïts per meitat, llevat que es pacti altrament.
2. El règim de comunitat de béns s'ha de convenir en capítols matrimonials i es regeix, en tot allò que no s'hi estableixi, per les disposicions d'aquest capítol.

Article 67

Béns comuns

1. Són comuns, llevat el que disposa l'article 68, tots els béns i els drets que tinguin els cònjuges en el moment de convenir el règim de comunitat de béns, els que adquireixin per qualsevol títol durant el matrimoni i els guanys o lucre de tota mena que n'obtinguin.
2. Si no hi ha pacte en contra, els fruits i els productes dels béns privatis de cada cònjuge, si n'hi ha, són béns comuns.
3. Qualsevol dels cònjuges pot demanar que, en la inscripció dels béns o dels drets adquirits per l'altre, es faci constar que forma part de la comunitat.

Article 68

Béns privatius

1. Són béns privatius de cada cònjuge:

- a) Aquells als quals s'atribueixi aquesta condició en capítols.
- b) Els adquirits per donació, herència o llegat.
- c) Els adquirits amb clàusula reversional o gravats de restitució fideïcomissària.
- d) Els adquirits per subrogació real d'altres béns privatius.
- e) Les quantitats procedents d'indemnitzacions per danys morals.
- f) Els necessaris per a l'exercici de la professió i la roba i els objectes d'ús personal que no siguin d'un valor extraordinari.

2. L'exclusió d'un bé o d'un dret de la comunitat només es pot oposar a terceres persones des que consti en els registres públics o des que la tercera persona coneix la condició privativa.

Article 69

Gestió

1. Si no hi ha pacte, l'administració dels béns comuns correspon a tots dos cònjuges.

2. Qualsevol dels cònjuges pot contreure obligacions amb càrrec a la comunitat i disposar dels béns comuns en atenció al sosteniment de les despeses familiars a què fa referència l'article 4. Per als altres actes, cal l'actuació conjunta o la d'un d'ells amb el consentiment de l'altre.

3. Si un dels cònjuges exerceix una professió, indústria o comerç, i ho fa valent-se de béns comuns amb el consentiment de l'altre, pot realitzar tot sol i en relació amb béns mobles els actes, fins i tot de disposició, que siguin conseqüència de l'exercici normal d'aquelles activitats.

Article 70

Disposició dels béns comuns

Si no hi ha pacte, els actes de disposició dels béns comuns requereixen el consentiment d'ambdós cònjuges o, si manca el consentiment d'un, l'autorització judicial que es pot atorgar en interès de la família, o si hi concorre una altra causa justa.

Article 71

Règim dels béns privatius

1. Cadascun dels cònjuges administra i disposa dels béns privatis amb independència de l'altre.

2. Els béns comuns no responen dels deutes contrets per qualsevol dels cònjuges, derivats de la tinença i l'administració dels béns privatis, llevat del cas d'insuficiència dels béns privatis del cònjuge deutor. En aquest cas, la persona creditora pot demanar l'embargament dels béns comuns, que ha d'ésser notificat a l'altre cònjuge, el qual pot exigir la dissolució de la comunitat i que l'embargament tingui lloc sobre la meitat corresponent al cònjuge deutor.

Article 72

Atenció de les despeses familiars

En el règim de comunitat de béns, els béns comuns responen preferentment pels deutes contrets en atenció al manteniment de les despeses familiars i, si no són suficients, s'aplica el que estableix l'article 5 en matèria de responsabilitat per aquestes despeses.

Article 73

Extinció del règim

El règim de comunitat de béns s'extingeix en tot cas per:

- a) La dissolució o la declaració de nul·litat del matrimoni.
- b) La separació judicial.

2. El règim de comunitat també es pot extingir anticipadament per decisió judicial, a petició d'un dels cònjuges, quan hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

- a) La separació de fet per un període superior a dos anys.
- b) La gestió patrimonial irregular que comprometi greument els interessos de la família.

Article 74

Determinació i valoració dels béns

1. Als efectes de la divisió de la comunitat, la determinació dels béns comuns i dels béns privatis es fa amb referència al temps de la dissolució.

2. Els béns comuns que es posseeixin en el moment de la dissolució de la comunitat es computen segons el valor que tinguin en el moment de fer-ne la liquidació.

Article 75

Divisió dels béns comuns

1. En el cas d'extinció de la comunitat, els béns comuns es divideixen entre els cònjuges o entre el cònjuge supervivent i els hereus del premort a parts iguals, llevat que s'hagi convingut altrament.

2. En el supòsit regulat per l'apartat 1, si l'habitatge conjugal i els seus mobles d'ús ordinari tenen la condició de béns comuns, el cònjuge supervivent pot demanar que li sigui atribuïda la propietat d'aquests béns en pagament de la seva quota. Si el valor és superior al valor de la seva quota, l'adjudicatari ha de pagar la diferència en diners.

3. En la divisió, els cònjuges poden recuperar els béns que abans de l'inici del règim de comunitat eren de la seva propietat i que subsisteixin en el moment de l'extinció, segons l'estat inicial. Els altres béns i les millores fetes en els béns aportats s'inclouen en la divisió de la comunitat i, si el valor d'aquells béns és superior al valor de la quota, l'adjudicatari també ha de pagar la diferència en diners.

TÍTOL III

Els efectes de la nul·litat del matrimoni, del divorci i de la separació judicial

Article 76

Aspectes objecte de regulació

1. En els casos de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació judicial, si hi ha fills sotmesos a la potestat del pare i de la mare, cal establir:

a) Aquell amb qui han de conviure els fills, i també, si és el cas, el règim de visites, d'estada i de comunicació amb el pare o la mare amb qui no visquin.

b) La forma com ha d'ésser exercida la potestat dels fills, en els termes que estableix l'article 139.

c) La quantitat que pel concepte d'aliments dels fills, d'acord amb l'article 143, correspongui satisfer al pare o a la mare i la periodicitat i la forma de pagament.

d) Les normes per a l'actualització dels aliments i, si és el cas, les garanties per a assegurar-ne el pagament.

2. Si hi ha fills majors d'edat o emancipats que visquin amb un dels progenitors i que no tinguin ingressos propis, s'han de fixar els aliments que corresponguin en els termes que estableix l'article 259.

3. Els altres aspectes que s'han de regular, d'acord amb les circumstàncies de cada cas, són els següents:

- a) L'atribució de l'ús de l'habitatge familiar, amb el parament corresponent, i, si és el cas, de les altres residències.
- b) La pensió compensatòria o els aliments, que, si és el cas, correspongui satisfer a un dels cònjuges en favor de l'altre.
- c) La forma, si correspon, com els cònjuges continuen contribuint a les despeses familiars.
- d) Les normes per a l'actualització dels aliments i de la pensió compensatòria i, si és el cas, les garanties per a assegurar-ne el pagament.
- e) La liquidació, si és el cas, del règim matrimonial i la divisió dels béns comuns, d'acord amb el que estableix l'article 43.

Article 77

Conveni regulador

Quan la nul·litat del matrimoni, el divorci o la separació legal siguin instats per ambdós cònjuges de comú acord o per un d'ells amb el consentiment de l'altre, la demanda o l'escrit inicial ha d'anar acompanyat d'una proposta de conveni regulador, on es determinin els aspectes indicats per l'article 76.

Article 78

Aprovació judicial

1. El conveni regulador esmentat per l'article 77 ha d'ésser aprovat judicialment, llevat en allò que sigui perjudicial per als fills. En aquest cas, l'autoritat judicial ha d'indicar els punts que han d'ésser objecte de modificació i fixar-ne el termini.
2. Si els cònjuges no duen a terme la modificació demanada o si aquesta tampoc no pot ésser aprovada pels mateixos motius a què fa referència l'apartat 1, el jutge o jutgessa ho resol.

Article 79

Manca de conveni regulador

1. En els casos de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació judicial sol·licitada per un de sol dels cònjuges sense consentiment de l'altre, l'autoritat judicial resol directament sobre els aspectes indicats per l'article 76.
2. Si, ateses les circumstàncies del cas, l'autoritat judicial considera que els aspectes indicats en l'article 76 encara poden ésser resolts mitjançant acord, pot remetre les parts a una persona o una entitat medidora amb la finalitat que intentin resoldre les diferències i que presentin una proposta de conveni regulador, a la qual, si s'escau, s'aplica el que disposa l'article 78.

Article 80

Modificació

1. Les mesures establertes per la sentència poden ésser modificades, en atenció a circumstàncies sobrevingudes, mitjançant resolució judicial posterior.
2. El conveni regulador o la sentència poden preveure anticipadament les modificacions pertinents.

Article 81

Via de constrenyiment

Les prestacions establertes per la sentència poden ésser exigides per la via de constrenyiment.

Article 82

Cura dels fills

1. La nul·litat del matrimoni, el divorci o la separació judicial no eximeixen el pare i la mare de les seves obligacions envers els fills, d'acord amb el que es disposa en el títol VI.
2. A l'hora de decidir sobre la cura dels fills i els altres aspectes a què fa referència l'article 76, l'autoritat judicial ha de tenir en compte preferentment l'interès dels fills i, abans de resoldre, ha d'escoltar els de dotze anys o més, i els de menys, si tenen prou coneixement.

Article 83

Ús de l'habitatge familiar

1. L'ús de l'habitatge familiar, amb el seu parament, s'atribueix en la forma convinguda pels cònjuges, llevat que aquesta resulti perjudicial per als fills, a criteri de l'autoritat judicial, que resol aquesta qüestió.
2. Si manca acord o si aquest és rebutjat, a criteri del jutge o jutgessa, ateses les circumstàncies del cas, decideix, pel que fa a l'habitatge familiar, en els termes següents:
 - a) Si hi ha fills, l'ús s'atribueix, preferentment, al cònjuge que en tingui atribuïda la guarda, mentre duri aquesta. Si la guarda dels fills es distribueix entre els cònjuges, resol l'autoritat judicial.
 - b) Si no hi ha fills, se n'atribueix l'ús al cònjuge que en tingui més necessitat. L'atribució té lloc amb caràcter temporal, mentre duri la necessitat que l'ha motivada, sens perjudici de pròrroga, si és el cas.

3. El dret d'ús regulat en aquest article és inscripcible en el Registre de la Propietat.

Article 84

Pensió compensatòria

1. El cònjuge que, com a conseqüència del divorci o de la separació judicial, vegi més perjudicada la seva situació econòmica i, en el cas de nul·litat, només quant al cònjuge de bona fe, té dret a rebre de l'altre una pensió compensatòria que no excedeixi el nivell de vida de què gaudia durant el matrimoni, ni el que pugui mantenir el cònjuge obligat al pagament.

2. Per a fixar la pensió compensatòria, l'autoritat judicial ha de tenir en compte:

a) La situació econòmica resultant per als cònjuges com a conseqüència de la nul·litat, del divorci o de la separació judicial i les perspectives econòmiques previsible per a un i altre.

b) La durada de la convivència conjugal.

c) L'edat i la salut d'ambdós cònjuges.

d) Si és el cas, la compensació econòmica regulada per l'article 41.

e) Qualsevol altra circumstància rellevant.

3. La pensió compensatòria ha d'ésser disminuïda si qui la percep passa a millor fortuna o qui la paga passa a pitjor fortuna.

4. A petició de part, la sentència pot establir les mesures pertinents per a garantir el pagament de la pensió i pot fixar els criteris objectius i automàtics d'actualització dinerària.

Article 85

Pagament de la pensió compensatòria

1. La pensió compensatòria s'ha de pagar en diners i per mensualitats avançades.

2. En qualsevol moment, per acord dels cònjuges o, si manca aquest, per resolució judicial, el cònjuge obligat al pagament de la pensió compensatòria pot substituir aquesta pel lliurament de béns en domini o en usdefruit.

Article 86

Extinció del dret

1. El dret a la pensió compensatòria s'extingeix:

a) Per millora de la situació econòmica del cònjuge creditor, que deixi de justificar-la o per empitjorament de la situació econòmica del cònjuge obligat al pagament que justifiqui l'extinció.

b) Per matrimoni del cònjuge creditor o per convivència marital amb una altra persona.

c) Per la defunció o per la declaració de mort del cònjuge creditor.

d) Pel transcurs del termini pel qual es va establir.

2. El dret a la pensió compensatòria no s'extingeix per mort del cònjuge obligat a prestar-la, per bé que els seus hereus poden demanar-ne la reducció o l'exoneració si la rendibilitat dels béns de l'herència no resulta suficient per a fer-ne el pagament.

TÍTOL IV

La filiació

Capítol I

La determinació de la filiació

Secció primera

Disposicions generals

Article 87

Determinació de la filiació

1. La filiació pot tenir lloc per naturalesa o per adopció.

2. La filiació per naturalesa, en relació amb la mare, resulta del naixement; en relació amb el pare i la mare, es pot establir pel reconeixement, per l'expedient registral o per sentència, i, únicament en relació amb el pare, pel matrimoni amb la mare.

Article 88

Període legal de la concepció

1. El període legal de la concepció comprèn els primers cent vint dies del període de gestació, que es presumeix de tres-cents dies.

2. En el cas que proves concloents demostrin que la gestació ha durat més de tres-cents dies, el període legal comprèn els primers cent vint dies del temps real de gestació.

Secció segona

La filiació matrimonial

Article 89

Paternalitat matrimonial

1. Es tenen per fills del marit els nascuts després de la celebració del matrimoni i dins els tres-cents dies següents a la separació dels cònjuges, sigui judicial o de fet, o a la declaració de nul·litat o a la dissolució del matrimoni.

2. Els fills nascuts després dels tres-cents dies següents a la separació judicial o de fet dels cònjuges tenen la condició de matrimonials si es prova que han nascut a conseqüència de les relacions sexuals entre els cònjuges. La mateixa regla s'aplica en el cas de nul·litat o de divorci si es prova que les relacions han tingut lloc abans de la dissolució del matrimoni.

3. Si en el període a què es refereix l'apartat 1, de tres-cents dies posteriors a la dissolució per nul·litat o divorci, hi ha hagut un nou matrimoni de la mare, decau aquesta presumpció en favor de l'establerta per l'article 90.

Article 90

Concepció abans del matrimoni

1. Si el fill o filla neix dins els cent vuitanta dies següents a la celebració del matrimoni, el marit pot deixar sense efecte la determinació establerta per l'article 89 declarant que en desconeix la paternitat. Aquesta declaració, que ha d'ésser autèntica, ha de tenir entrada en el Registre Civil en el termini dels sis mesos següents al naixement.

2. El desconeixement no és eficaç si:

a) El marit ha conegut l'embaràs abans de contreure matrimoni, tret que la declaració a què fa referència l'apartat 1 s'hagués fet amb el consentiment de la muller.

b) El marit ha admès la paternitat de qualsevol forma.

c) La mare demostra l'existència de relacions sexuals amb el marit durant el període legal de la concepció.

Article 91

Naixement abans del matrimoni

1. Els fills comuns nascuts abans del matrimoni del pare i de la mare tenen, des de la data de la celebració d'aquest, la condició de matrimonials, sempre que la filiació quedi determinada legalment.

2. La impugnació d'aquesta filiació es regeix per les regles de la filiació no matrimonial.

Article 92

La fecundació assistida de la muller

1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la muller, practicada amb el consentiment exprés del marit formalitzat en escriptura pública, es consideren fills matrimonials del marit.

2. En la fecundació assistida practicada després de la mort del marit amb gàmetes d'aquest, el nascut es té per fill seu, sempre que hi concorrin les condicions següents:

a) Que consti fefaentment la voluntat expressa del marit per a la fecundació assistida després de la mort.

b) Que es limiti a un sol cas, comprès el part múltiple.

c) Que el procés de fecundació s'iniciï en el termini màxim de dos-cents setanta dies després de la mort del marit. Aquest termini pot ésser prorrogat per l'autoritat judicial, per una causa justa i per un temps màxim de noranta dies.

Secció tercera

La filiació no matrimonial

Article 93

Establiment

1. La filiació no matrimonial es pot establir per:

a) Reconeixement fet en testament, en escriptura pública o davant la persona encarregada del Registre Civil.

b) Resolució dictada en un expedient tramitat d'acord amb la legislació del Registre Civil.

c) Sentència ferma en un procediment civil o penal.

d) Pel que fa a la mare, també per l'informe mèdic o el document que exigeixi la legislació del Registre Civil per a la inscripció.

2. En el reconeixement fet en testament, escriptura pública o davant la persona encarregada del Registre Civil no es pot manifestar la identitat de l'altre progenitor, si no és que ja ha estat determinada legalment.

Article 94

Presumpcions de paternitat

1. Es presumeix que és pare del fill o filla no matrimonial:

a) L'home amb el qual la mare ha conviscut en el període legal de la concepció.

b) L'home amb el qual la mare ha mantingut relacions sexuals en el període de la concepció.

c) L'home que ha reconegut la paternitat tàcitament o de forma diferent de la indicada en l'article 93.

2. Les presumpcions a què fa referència l'apartat 1 poden ésser destruïdes mitjançant tota classe de proves en el judici corresponent.

Article 95

Capacitat per al reconeixement

1. Tenen capacitat per al reconeixement de la paternitat els majors de catorze anys i, per al de la maternitat, la mare des que s'acrediti el fet del part, sigui quina en sigui l'edat.

2. Per a la validesa del reconeixement fet per persones menors no emancipades o persones incapacitades, cal l'aprovació judicial, amb audiència del ministeri fiscal.

Article 96

Requisits del reconeixement

1. Per a l'eficàcia del reconeixement d'un fill o filla no matrimonial major d'edat o menor emancipat, cal el seu consentiment exprés o tàcit.

2. El pare i la mare poden reclamar que es declari judicialment la paternitat o la maternitat no matrimonials encara que el fill o filla hagi denegat el consentiment a què es refereix l'apartat 1. La sentència que l'admeti ha de determinar la filiació sense cap altre efecte, llevat que quedi provada la raó que justifiqui el retard en el reconeixement.

3. Per a l'eficàcia del reconeixement d'un menor o d'una persona incapacitada que no es faci en el termini establert per a la inscripció del naixement, cal l'aprovació judicial, amb audiència del ministeri fiscal i, si és conegut, de l'altre progenitor. La denegació de l'aprovació judicial no impedeix la reclamació de la filiació segons les regles de l'apartat 2 i té el mateix abast.

4. Les regles dels apartats 1, 2 i 3 s'apliquen en el cas del reconeixement d'un fill o filla no matrimonial ja mort i en relació amb la seva descendència de grau més pròxim que ja visquessin en el moment de la seva mort.

Article 97

La fecundació assistida de la dona

1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la mare es consideren fills de l'home que l'ha consentida prèviament en document públic.
2. En la fecundació assistida després de la mort de l'home que convivia amb la mare, el nascut es considera fill d'aquest sempre que hi concorrin les condicions establertes per l'article 92. 2, en allò que hi sigui aplicable.

Capítol II

Les accions de filiació

Secció primera

Regles comunes

Article 98

Mitjans de prova

En els processos de filiació s'admeten tota classe de proves, llevat del que disposa l'article 111.2, en matèria de fecundació assistida de la dona.

Article 99

Persones que intervenen en el procés

1. En tot procés de filiació han d'ésser demandades les persones la paternitat, la maternitat o la filiació de les quals sigui reclamada o estigui legalment determinada.
2. En el cas que una persona que hauria d'ésser demandada hagi mort, l'acció s'ha de dirigir contra els seus hereus.

Article 100

Mesures cautelars en el judici de filiació

Mentre dura el procediment de reclamació o d'impugnació de la filiació, l'autoritat judicial pot adoptar les mesures de protecció convenients sobre la persona i els béns del fill o filla menor o incapacitat i, fins i tot en cas de reclamació, pot acordar aliments provisionals a favor del fill o filla.

Article 101

L'excepció de relacions sexuals amb altres persones

1. La prova de les relacions sexuals de la mare amb un home diferent del demandat durant el període legal de concepció no és motiu suficient per a destruir-ne la presumpció de paternitat.

2. En el supòsit de l'apartat 1, s'ha de declarar pare aquell la paternitat del qual resulti més versemblant en el procés corresponent. Tanmateix, si la probabilitat de paternitat entre els possibles pares és semblant, no se'n pot declarar la paternitat de cap.

Article 102

Filiació contradictòria

1. La determinació de la filiació no té cap mena d'efectes mentre n'hi ha una altra de contradictòria.

2. No es pot reclamar una filiació que en contradigui una altra que hagi estat determinada per sentència ferma.

Secció segona

La reclamació de la filiació

Article 103

Filiació matrimonial

1. El pare, la mare, els fills, per si mateixos o mitjançant els seus representants legals, si és el cas, poden exercir l'acció de reclamació de la filiació matrimonial durant tota la seva vida.

2. L'acció pot ésser exercida o continuada pels fills o pels seus descendents o hereus, dins el temps que resti per a completar el termini de dos anys comptadors des del descobriment de les proves en les quals s'ha de fonamentar la reclamació.

3. Si a la mort del fill o filla no han transcorregut quatre anys des de la seva majoria d'edat o de la recuperació de la plena capacitat, l'acció pot exercir-se o continuar dins el temps que resti per a completar aquest termini, si és superior a l'establert per l'apartat 2, de dos anys.

Article 104

Filiació no matrimonial

1. Els fills o els seus representants legals, si és el cas, poden exercir l'acció de reclamació de la filiació no matrimonial durant tota la seva vida i, en els supòsits dels apartats 2 i 3 de l'article 103, poden exercir o continuar l'acció els seus fills o descendents i els seus hereus, dins el temps que resti per a completar els terminis esmentats.

2. El pare i la mare poden exercir, durant tota la seva vida, l'acció de reclamació de paternitat o maternitat no matrimonial, en nom i interès propi, si el seu reconeixement no ha estat eficaç per manca de consentiment dels fills o d'aprovació judicial.

Article 105

Acumulació de pretensions

L'exercici de l'acció de reclamació de filiació permet l'acumulació de l'acció d'impugnació de la filiació contradictòria. En tot cas, és preeminent el règim jurídic de l'acció de reclamació.

Secció tercera

La impugnació de la filiació

Article 106

Impugnació pel pare de la paternitat matrimonial

1. El marit pot exercir l'acció d'impugnació de la paternitat matrimonial en el termini de dos anys comptadors des de la data en què conegui el naixement del fill o filla o del descobriment de les proves en les quals fonamenta la impugnació.

2. L'acció d'impugnació es transmet als fills o descendents i als seus hereus si el marit mor després d'haver interposat l'acció o abans que fineixin els terminis establerts per l'apartat 1. En aquests casos, l'acció pot ésser exercida per qualsevol dels legitimats, dins el temps que resti per a completar els esmentats terminis.

3. Si el marit mor sense tenir coneixement del naixement o de les proves en què ha de fonamentar l'acció, els dos anys es compten des de la data en què el conegui la persona legitimada per a impugnar.

Article 107

Impugnació per la mare de la paternitat matrimonial

La mare, en nom propi o en interès i representació del fill o filla, si és menor o incapac, pot impugnar la paternitat matrimonial durant els dos anys comptadors des de la data del naixement d'aquells o del descobriment de les proves en les quals es fonamenta la impugnació.

Article 108

Impugnació pel fill o filla

El fill o filla pot exercir l'acció d'impugnació de la paternitat matrimonial dins els dos anys següents a la majoritat, a la recuperació de la plena capacitat o al descobriment de les proves en què fonamenti la impugnació.

Article 109

Impugnació de la filiació no matrimonial

1. L'acció d'impugnació de la paternitat no matrimonial pot ésser exercida pels qui en resultin afectats en el termini de dos anys comptadors des de l'establiment de la filiació que s'impugna o, si escau, des del moment en què es conegui aquest establiment o de l'aparició de noves proves contràries a la paternitat.

2. En el cas del fill o filla, l'acció caduca als dos anys comptadors des de la majoria d'edat o des de la recuperació de la plena capacitat o de l'aparició de les proves abans esmentades. Durant la minoria d'edat o incapacitat del fill o filla, pot exercir l'acció la mare, d'acord amb el que estableixen els articles 107 i 108.

Article 110

Reconeixement viciat

L'acció d'impugnació del reconeixement fet amb error, violència o intimidació correspon a qui l'ha atorgat. L'acció caduca al cap de dos anys, des que cessa el vici del consentiment, i pot ésser continuada pels fills, els descendents i els hereus de l'atorgant o exercida per aquests, si aquell mor abans de transcórrer els dos anys, durant el termini que resti. S'apliquen les regles generals als casos d'invalidesa per defectes de forma o de capacitat o de nul·litat del reconeixement.

Article 111

La prova en la impugnació

1. Perquè prosperi qualsevol acció d'impugnació de la paternitat matrimonial i no matrimonial, s'ha de provar de forma concloent que el presumpte pare no és progenitor de la persona la filiació de la qual s'impugna.

2. No s'admet la impugnació que només es basi en la fecundació assistida de la mare, si s'ha practicat d'acord amb els articles 97 i 92, i, per tant, encara que el pare no sigui el progenitor biològic de la persona la filiació de la qual s'impugna.

Article 112

Impugnació de la maternitat

Els fills, per si mateixos o mitjançant llurs representants legals, durant tota la seva vida, poden exercir l'acció d'impugnació de la maternitat, si proven la suposició de part o que no és certa la identitat del fill o filla. També poden exercir-la la mare i les altres persones afectades en el termini de dos anys des del naixement o des del coneixement de les proves que fonamentin la impugnació.

Capítol III

Els efectes de la filiació

Article 113

Efectes de la filiació

1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva, en matèria de cognoms i entre la persona adoptada i els familiars ascendents i col·laterals del pare i de la mare adoptius en els termes que estableix la legislació civil de Catalunya.

2. La filiació determina la potestat del pare i de la mare, els cognoms, els aliments, en el seu sentit més ampli, i els drets successoris i qualsevol altre expressament assenyalat per les lleis. Els fills, en arribar a la majoria d'edat, o en ésser emancipats, poden alterar l'ordre dels cognoms.

Article 114

Eficàcia limitada

1. Els efectes de la declaració de filiació es limiten a la mera determinació d'aquest estat, a petició dels fills majors d'edat o emancipats o del seu representant legal si:

a) El progenitor ha estat condemnat per sentència ferma en procediment penal per causa de les relacions que han donat lloc a la filiació.

b) La filiació ha estat declarada judicialment amb l'oposició del progenitor.

c) El reconeixement s'ha fet amb mala fe o amb abús de dret.

2. La determinació de la filiació en els casos especificats per l'apartat 1 no produeix cap efecte civil a favor del progenitor, el qual resta sempre obligat a vetllar pel fill o filla i a procurar-li aliments.

TÍTOL V

L'adopció

Capítol I

Requisits

Article 115

Persones que poden adoptar

1. Per a poder adoptar es requereix:

- a) Estar en ple exercici dels drets civils.
- b) Ésser major de vint-i-cinc anys i tenir com a mínim catorze anys més que la persona adoptada.

2. Només s'admet l'adopció per més d'una persona en el cas dels cònjuges o de la parella d'home i dona que convisquin maritalment amb caràcter estable. En aquests casos, n'hi ha prou que un dels adoptants hagi complert vint-i-cinc anys.

Article 116

Persones que no poden adoptar

No poden adoptar:

- a) El pare i la mare que hagin estat privats de la potestat o les persones que hagin estat remogudes d'un càrrec tutelar mentre estiguin en aquesta situació.
- b) El tutor o tutora pel que fa al seu tutelat, fins que no hagi estat aprovat el compte final de la tutela.

Article 117

Persones que poden ésser adoptades

1. Poden ésser adoptades les persones menors no emancipades en els supòsits següents:

- a) Els fills del cònjuge o de la persona de sexe diferent amb qui l'adoptant conviu maritalment amb caràcter estable, sempre que no estigués determinada legalment la filiació respecte a l'altre progenitor o que aquest hagués mort o que estigués privat de la potestat o que estigués sotmès a una causa de privació d'aquesta o que hi hagués donat l'assentiment.
- b) Els orfes i els parents de l'adoptant en tercer grau de consanguinitat o afinitat.
- c) Les persones que estiguin sota la tutela de qui vol adoptar, un cop aprovat el compte final de la tutela.

d) Les persones que estiguin en situació d'acolliment preadoptiu, per qui les té acollides.

e) Excepcionalment, les persones que estiguin en situació d'acolliment simple dels qui els volen adoptar, si les circumstàncies han canviat i ja no és possible el retorn d'aquelles a la seva família, perquè hi concorri alguna de les circumstàncies de l'acolliment preadoptiu o altres que en facin impossible el reintegrament.

2. Es pot adoptar una persona major d'edat o una persona menor emancipada sempre que en qualsevol dels dos supòsits hagi conviscut ininterrompudament amb l'adoptant des d'abans d'haver complert catorze anys o si ha estat en situació d'acolliment preadoptiu, o bé simple, si hi concorren les circumstàncies de la lletra e de l'apartat 1, almenys durant l'any immediatament anterior a la majoritat o l'emancipació i ha continuat convivint-hi sense interrupció.

3. En els supòsits de les lletres a, b, c i d de l'apartat 1 es pot constituir l'adopció, encara que un dels adoptants hagi mort si ha donat el seu consentiment a l'adopció davant l'autoritat judicial o bé en testament, codicil o escriptura pública.

4. En cas de mort de l'adoptant individual o, si és conjunta, de tots dos, o quan s'incorri en causa de pèrdua de la potestat, és possible una nova adopció de la persona que es trobava en procés d'ésser adoptada o, en el segon cas, quan es declari extingida l'adopció.

Article 118

Persones que no poden ésser adoptades

No poden ésser adoptades les persones següents:

a) Els descendents.

b) Els parents en segon grau de la línia col·lateral per consanguinitat o per afinitat, mentre dura el matrimoni que origina aquest parentiu.

Capítol II

Constitució i règim

Secció primera

Constitució

Article 119

Procediment

En l'adopció s'ha de tenir en compte sempre l'interès de la persona adoptada i es constitueix per resolució judicial motivada, d'acord amb les normes d'aquest Codi i amb les de procediment de la Llei d'enjudiciament civil.

Article 120

Proposta d'adopció

1. Si hi ha hagut acolliment preadoptiu, o bé simple, en els casos de la lletra e de l'article 117.1, per a iniciar l'expedient d'adopció cal la proposta prèvia de l'organisme competent, en la qual s'han de fer constar, degudament acreditades, les dades següents:

a) La idoneïtat raonada de la persona o les persones que volen adoptar ateses llurs condicions personals, socials, familiars, econòmiques i llur aptitud educadora. Els qui volen adoptar poden recórrer, mitjançant el corresponent procediment pels tràmits de la jurisdicció voluntària, contra la denegació de la idoneïtat per l'organisme competent.

b) L'últim domicili, si és conegut, del pare i de la mare, dels tutors o dels guardadors de l'adoptat o adoptada.

2. En el cas d'adopció de la persona acollida en forma simple, la proposta prèvia ha d'acreditar, a més, el canvi de circumstàncies que justifica el pas d'una mesura a l'altra i que hi concorren els requisits de l'acolliment preadoptiu.

3. No cal la proposta prèvia en els casos de les lletres a, b i c de l'apartat 1, ni en els casos de l'apartat 2 de l'article 117, ni si el menor fa més d'un any que és en situació d'acolliment preadoptiu i no ha estat revisada la mesura adoptada en el moment d'iniciar-se l'expedient d'adopció.

Article 121

Consentiment de l'adopció

L'adoptant o els adoptants i l'adoptat o adoptada, si té dotze anys o més, han de donar el seu consentiment a l'adopció davant l'autoritat judicial.

Article 122

Assentiment a l'adopció

1. Han de donar el seu assentiment a l'adopció, si no estan impossibilitats per a fer-ho:

a) El cònjuge de l'adoptant, llevat del cas de separació judicial o de fet, o la persona de sexe diferent amb qui l'adoptant conviu maritalment amb caràcter estable.

b) El pare i la mare de l'adoptat o adoptada, llevat que estiguin privats legalment de la potestat o estiguin sotmesos a una causa de privació d'aquesta, o en el supòsit que el menor hagi estat en situació d'acolliment preadoptiu sense oposició, durant més d'un any, o amb oposició desestimada judicialment.

2. L'assentiment s'ha de donar sempre davant l'autoritat judicial. La mare no pot donar-lo fins que hagin passat trenta dies del part.

3. L'assentiment del pare i de la mare no es pot referir a una persona que vol adoptar determinada, llevat del cas excepcional que una causa raonable ho justifiqui.

Article 123

Persones que han d'ésser escoltades

L'autoritat judicial ha d'escoltar en l'expedient d'adopció:

a) El pare i la mare dels majors d'edat i de les persones de les quals no cal l'assentiment, llevat dels que estan privats de la potestat.

b) Les persones que exerceixen la tutela o la curatela o tenen la guarda de fet de l'adoptat o adoptada.

c) L'adoptat o adoptada menor de dotze anys, si té prou coneixement.

d) Els fills de l'adoptant o adoptants i, si és el cas, els de la persona adoptada, si tenen prou coneixement i és possible.

Secció segona

Adopció internacional

Article 124

Adopció de menors estrangers

Les persones menors estrangeres només poden ésser adoptades si les autoritats de l'estat d'origen confirmen que:

a) El menor pot ésser adoptat.

b) L'adopció respon a l'interès del menor.

c) Els consentiments requerits per a l'adopció han estat donats lliurement i sense rebre cap tipus de contraprestació, amb coneixement de les conseqüències i els efectes que en deriven, especialment pel que fa al trencament de tot vincle jurídic amb la família d'origen.

d) El menor, si té prou coneixement, ha estat escoltat.

Article 125

Tramitació

1. Si no hi ha conveni internacional en la matèria, l'organisme competent només tramita les adopcions de menors originaris dels països en els quals quedi suficientment garantit el respecte als principis i a les normes de l'adopció internacional i la intervenció deguda dels seus organismes administratius i judicials.

2. Per tal de garantir el ple respecte als drets dels menors, en el cas d'adopcions internacionals, l'organisme competent exerceix les funcions següents:

a) Prendre les mesures per a evitar lucre indeguts i impedir pràctiques contràries a l'interès del menor.

b) Reunir i conservar la informació relativa als adoptats i als seus orígens i, en la mesura permesa per la legislació vigent, garantir-ne l'accés.

c) Facilitar i seguir els procediments d'adopció.

d) Assessorar sobre l'adopció i, en cas necessari i en la mesura permesa per la legislació vigent, fer el seguiment de les adopcions, quan ho exigeixi el país d'origen de la persona que es vol adoptar.

e) Seleccionar les persones i les famílies demandants tot valorant-ne la idoneïtat segons uns criteris i uns processos establerts, adreçats a afavorir l'èxit del procés adoptiu.

Article 126

Funcions de mediació

1. Només pot intervenir amb funcions de mediació per a l'adopció internacional l'organisme competent de la Generalitat. No obstant això, la Generalitat pot acreditar entitats col·laboradores per a l'exercici d'aquestes funcions en els termes i amb el compliment dels requisits que s'estableixin per reglament. En tot cas, aquestes entitats han d'ésser sense ànim de lucre, han d'estar legalment constituïdes, tenir com a finalitat la protecció dels menors i han de defensar l'interès primordial del menor per damunt de cap altre, d'acord amb les normes de dret internacional aplicables. S'han de sotmetre a les directrius, la inspecció i el control de l'organisme competent.

2. Quan es tracti d'una adopció constituïda a l'estranger sense la intervenció de l'organisme competent de la Generalitat, aquest procedeix, a instància de l'autoritat judicial competent, a l'estudi i la valoració de la persona o les persones que volen adoptar, per a determinar si reuneixen les condicions

necessàries d'idoneïtat per tal de procurar el desenvolupament integral del menor i una aptitud educadora adequada.

Secció tercera

Efectes específics de la filiació adoptiva

Article 127

Efectes específics de l'adopció

1. L'adopció origina relacions de parentiu entre l'adoptant, els seus ascendents i descendents, i la persona adoptada i els seus descendents, i produeix els mateixos efectes que la filiació per naturalesa, sens perjudici de les especialitats a les quals fa referència l'article 113.

2. L'adopció extingeix el parentiu entre l'adoptat o adoptada i la seva família d'origen, llevat dels casos d'adopció d'un fill o filla del cònjuge o de persona de sexe diferent amb qui l'adoptant conviu maritalment amb caràcter estable i d'adopció entre parents fins al quart grau.

3. Els vincles de l'adoptat o adoptada amb la seva família d'origen es mantenen només en els casos que estableix la llei i, en especial, als efectes dels impediments per a contreure matrimoni i en els casos en els quals es mantenen els drets successoris.

Article 128

Cognoms de l'adoptat o adoptada

1. La persona que és adoptada per dues persones porta els cognoms dels adoptants en l'ordre que estableix la llei. L'adoptat o adoptada per una persona porta els cognoms d'aquesta, llevat del cas a què es refereix la lletra a de l'apartat 1 de l'article 117, en el qual conserva el cognom del pare o de la mare, segons correspongui.

2. L'ordre dels cognoms es pot invertir a petició de l'adoptant en el moment de l'adopció o de la persona adoptada a partir de l'emancipació o de la majoritat.

3. Les persones adoptades majors d'edat o emancipades poden conservar els cognoms d'origen, si així ho sol·liciten en el moment de l'adopció.

Article 129

Coneixement de dades biològiques

1. La persona adoptada, a partir de la majoritat o de l'emancipació, pot exercir les accions que condueixin a esbrinar quins han estat el seu pare i la seva mare biològics, la qual cosa no afecta la filiació adoptiva.

2. L'adoptat o adoptada pot sol·licitar, en interès de la seva salut, les dades biogenètiques dels seus progenitors. També ho poden fer els adoptants mentre l'adoptat o adoptada és menor d'edat.

3. L'exercici dels drets especificats en els apartats 1 i 2 es duu a terme sense detriment del deure de reserva de les actuacions.

Article 130

Irrevocabilitat

1. L'adopció es irrevocable. Nogensmenys, l'autoritat judicial pot establir, en interès de l'adoptat o adoptada, l'extinció de l'adopció si el pare o la mare per naturalesa no havien intervingut d'acord amb la llei en l'expedient d'adopció per causa que no els fos imputable.

2. El pare o la mare han d'exercir l'acció dins els dos anys següents a l'adopció.

Secció quarta

Extinció

Article 131

Efectes de l'extinció

1. L'extinció de l'adopció comporta el restabliment de la filiació per naturalesa. L'autoritat judicial pot acordar que el restabliment de la filiació ho sigui només del progenitor que ha exercit l'acció.

2. Els efectes patrimonials de l'adopció produïts amb anterioritat es mantenen.

TÍTOL VI

La potestat del pare i de la mare

Capítol I

Disposicions generals

Article 132

Determinació

La filiació establerta jurídicament determina la potestat del pare i de la mare sobre els fills menors no emancipats, o majors d'edat incapacitats si la potestat ha estat prorrogada o rehabilitada.

Article 133

Exercici

1. La potestat constitueix una funció inexcusable i, en el marc de l'interès general de la família, s'exerceix personalment sempre en benefici dels fills per a facilitar el ple desenvolupament de la seva personalitat.
2. Abans de prendre decisions que l'afectin, el pare i la mare sempre han d'informar i escoltar el fill o filla de dotze anys o més i el de menys de dotze si té prou coneixement.
3. Les limitacions a la capacitat d'obrar dels fills menors s'han d'interpretar de forma restrictiva.

Article 134

Intervenció judicial

1. L'autoritat judicial, d'ofici i en qualsevol procediment, pot adoptar les mesures que consideri oportunes per a evitar qualsevol perjudici a la persona dels fills. Si la gestió del pare i de la mare resulta perjudicial per al seu patrimoni o interès, pot exigir la prestació de garanties suficients, limitar les facultats de disposició o gestió del pare i de la mare o, fins i tot, nomenar un defensor judicial.
2. Els fills, el pare i la mare, encara que no tinguin l'exercici de la potestat, els altres parents dels fills fins al quart grau per consanguinitat i fins al segon per afinitat i, en tot cas, el ministeri fiscal estan legitimats per a demanar l'adopció de les mesures especificades en l'apartat 1.
3. L'autoritat judicial, abans de dictar qualsevol de les resolucions determinades per aquesta Llei, ha d'escoltar el fill o filla de dotze anys o més i el de menys si té prou coneixement.

Article 135

Relacions personals

1. El pare i la mare, encara que no tinguin l'exercici de la potestat, tenen el dret de relacionar-se personalment amb el fill o filla, excepte quan aquest hagi estat adoptat, o quan la llei o una resolució judicial no ho disposin altrament.
2. El pare i la mare han de facilitar la relació del fill o filla amb els parents, especialment amb l'avi i l'àvia, i altres persones i només la poden impedir quan hi hagi una causa justa.
3. L'autoritat judicial pot suspendre, modificar o denegar el dret de tenir les esmentades relacions personals fins i tot quant al pare i la mare, si aquests incompleixen llurs deures, i en tots els casos, si les relacions poden perjudicar el menor o major d'edat incapacitat, o si hi concorre una altra causa justa.

També pot prendre les mesures necessàries amb vista a l'efectivitat d'aquestes relacions personals.

Article 136

Privació de la potestat

1. El pare i la mare poden ésser privats de la titularitat de la potestat només per sentència ferma, fonamentada en l'incompliment greu o reiterat de llurs deures, o per sentència dictada en causa penal o matrimonial. La privació no afecta l'obligació de fer tot el que calgui per a assistir els fills menors ni la de prestar-los aliments en el sentit més ampli.

2. L'autoritat judicial ha d'acordar, en benefici i interès dels fills, la recuperació de la titularitat de la potestat quan hagi cessat la causa que n'havia motivat la privació.

Capítol II

L'exercici de la potestat

Article 137

Exercici conjunt

1. El pare i la mare exerceixen conjuntament la potestat sobre els fills, o l'exerceix un d'ells amb el consentiment de l'altre. Tanmateix, qualsevol dels dos pot fer els actes que, d'acord amb l'ús social o les circumstàncies familiars, és normal que siguin fets per un de sol, o els actes que siguin de necessitat urgent.

2. En els actes d'administració ordinària i respecte a les terceres persones de bona fe, es presumeix que el pare actua amb el consentiment de la mare o la mare amb el consentiment del pare. En els actes d'administració extraordinària, és a dir, aquells que requereixen l'autorització judicial, d'acord amb l'article 151, el pare i la mare han d'actuar conjuntament.

3. La potestat és exercida exclusivament pel pare o per la mare en els casos d'impossibilitat, absència o incapacitat de l'altre progenitor o per qualsevol altra causa que impedeixi aquest exercici.

Article 138

Desacords

1. En cas de desacord ocasional, l'autoritat judicial, a instàncies del pare o de la mare i després d'haver-los escoltat tots dos i els fills majors de dotze anys i els de menys si tenen prou coneixement, pot atribuir totalment o parcialment l'exercici de la potestat al pare o a la mare separatament o distribuir-ne entre ells les funcions de manera temporal, fins a un termini màxim de dos anys,

quan els desacords siguin reiterats o hi concorri qualsevol causa que dificulti greument l'exercici conjunt de la potestat.

2. Per acord del pare i de la mare, formalitzat en document públic, la intervenció judicial pot ésser substituïda per l'acord dels dos parents més pròxims del fill als quals fa referència l'article 149 del Codi de successions, formalitzat també en document públic. A aquests efectes, els germans del fill no poden intervenir com a parents més pròxims d'aquest. Si aquests parents no arribessin a l'acord, es pot instar la intervenció judicial, d'acord amb el que disposa l'apartat 1.

Article 139

Vida separada del pare i de la mare

1. Si el pare i la mare viuen separats, de comú acord formalitzat en escriptura pública, poden delegar, també de comú acord, solemnitzat de la mateixa manera, l'exercici de la potestat en aquell que convisqui amb els fills o acordar que aquest exercici correspongui a ambdós conjuntament o la distribució de funcions entre ells. En qualsevol moment, el pare o la mare, separatament, poden deixar sense efecte, mitjançant notificació notarial, tant aquella delegació com aquesta distribució.

2. En cas de desacord sobre l'exercici de la potestat, decideix l'autoritat judicial, escoltats el pare, la mare i els fills de dotze anys o més i els de menys si tenen prou coneixement.

3. En tot cas, les obligacions de guarda han d'ésser exercides per aquell dels dos, pare o mare, que en cada moment tingui el menor amb ell, bé perquè hi tingui assignada de fet o de dret la residència habitual, bé perquè el menor s'hi trobi en companyia a conseqüència del règim de comunicació i de relació que s'hagi establert.

4. Llevat que l'autoritat judicial ho disposi altrament, el pare o la mare que exerceix la potestat necessita el consentiment exprés o tàcit de l'altre per a decidir el tipus d'ensenyament, per a variar el domicili del fill o filla menor de manera que l'aparti del seu entorn habitual i per a disposar el seu patrimoni més enllà del que calgui per a atendre les seves necessitats ordinàries. S'entén tàcitament conferit el consentiment un cop transcorregut el termini de trenta dies des de la notificació que es faci amb la finalitat d'obtenir-lo sense que el pare o la mare que no exerceix la potestat no plantegi el desacord, conformement al que estableix l'article 138.

Article 140

Deure d'informació

Quan l'exercici de la potestat és atribuït al pare o a la mare o distribuït entre ells dos, aquell que el tingui atribuït ha d'informar l'altre immediatament que tingui

lloc algun fet rellevant en la cura del fill o filla i del seu patrimoni i, amb caràcter general, almenys cada tres mesos.

Article 141

Pare i mare menors

1. El pare o la mare menors exerceixen la potestat sense necessitat de cap assistència en els casos següents :

a) Si estan casats amb una persona major d'edat, respecte als fills comuns.

b) Si estan emancipats i, en el cas que ho estiguin per haver contret matrimoni, si tenen almenys setze anys o estan casats amb una persona que gaudeixi de plena capacitat.

2. En els casos no determinats i en els exclosos per l'apartat 1, el pare o la mare menors necessiten, per a exercir la potestat, l'assistència del pare i de la mare respectius o d'aquell dels dos que tingui l'exercici de la potestat o, si aquests hi manquen, del tutor o curador.

3. En els casos de desacord entre les persones que han de donar l'assistència o entre aquestes i el menor titular de la potestat, i també en el cas d'impossibilitat de prestació de l'assistència, es requereix autorització judicial. Aquesta autorització pot ésser substituïda per l'acord dels dos parents del menor indicats per l'article 138.2, amb els requisits que s'hi estableixen.

Article 142

Consentiments generals

A fi de facilitar l'exercici de la potestat en els casos determinats per l'article 140, el pare i la mare poden conferir-se consentiments de caràcter general o especial en escriptura pública, revocables en tot moment també mitjançant notificació notarial, llevat que la llei o una resolució judicial ferma ho disposin altrament. Per a la validesa d'aquest consentiment, es requereix que tant la seva concessió com l'acceptació del cònjuge en qui es delega constin de manera fefaent.

Capítol III

El contingut de la potestat

Article 143

Deures del pare i de la mare

1. En virtut de la potestat, el pare i la mare han de tenir cura dels fills i tenen en relació amb ells els deures de convivència, d'aliments en el sentit més ampli, d'educació i de formació integral.

2. El pare i la mare, amb motiu suficient, poden decidir que els fills resideixin en un lloc diferent del domicili familiar.

3. El pare i la mare poden corregir els fills en potestat d'una manera proporcionada, raonable i moderada, amb ple respecte per llur dignitat i sense imposar-los mai sancions humiliants ni que atemptin contra llurs drets. A aquest objecte, poden sol·licitar excepcionalment l'assistència i la intervenció dels poders públics.

Article 144

Deures del fill o filla

Els fills, mentre estan sota la potestat del pare i de la mare, han d'obeir-los, llevat que intentin imposar-los conductes indignes o delictives, i tots s'han de respectar mútuament.

Article 145

Administració dels béns

1. El pare i la mare que exerceixen la potestat han d'administrar els béns dels fills amb la diligència exigible a un bon administrador, segons la naturalesa i les característiques dels béns.

2. Pertanyen als fills els fruits i els rendiments dels seus béns i drets, i també els pertanyen els guanys de la seva pròpia activitat i els béns o els drets que en puguin derivar.

Article 146

Contribució a les despeses familiars

1. Els fills tenen el deure de contribuir equitativament a les despeses familiars, mentre convisquin amb la família, amb els ingressos que obtinguin de la seva activitat, amb el rendiment dels seus béns i drets i amb el seu treball en interès de la família. Per tant, el pare i la mare poden destinar els fruits dels béns i els drets que administren al manteniment de les despeses familiars en la part que equitativament correspongui.

2. Si hi ha béns i drets dels fills no administrats pel pare i la mare, la persona que els administra ha de lliurar a aquells, o a aquell dels dos que tingui l'exercici de la potestat, en la part que correspongui, els fruits i els rendiments dels béns i els drets afectats. Se n'exceptuen els fruits procedents de béns i drets atribuïts especialment a l'educació o la formació del fill o filla, que només s'han de lliurar en la part sobrerera o, si el pare i la mare no disposen d'altres mitjans, en la part que, segons l'equitat, l'autoritat judicial determini.

Article 147

Exercici de l'administració

1. En l'exercici de l'administració dels béns i els drets dels fills, el pare i la mare estan dispensats de fer inventari i són responsables dels danys i els perjudicis produïts en els interessos administrats per dol o culpa pròpia.

2. El pare i la mare no tenen dret a remuneració per raó de l'administració, però sí a ésser rescabats amb càrrec al patrimoni administrat, si el rescabament no es pot obtenir d'altra manera, per les despeses suportades i els danys i perjudicis que els hagi causat aquella, si no són imputables a dol o culpa pròpia.

Article 148

Fi de l'administració

1. Al final de l'administració, el pare i la mare han de restituir el patrimoni administrat. Les despeses de restitució són a càrrec d'aquests.

2. El pare i la mare estan obligats a retre comptes al final de llur administració si el fill o filla i, si és el cas, el seu representant legal ho reclamen. En aquest cas, la rendició de comptes s'ha de fer en el termini de sis mesos, comptadors des de la data de la reclamació, termini que pot ésser prorrogat per l'autoritat judicial, amb justa causa, per un altre període de tres mesos com a màxim.

3. L'acció per a exigir el compliment de l'obligació a què fa referència l'apartat 2 prescriu al cap de dos anys.

Article 149

Béns exceptuats de l'administració

A més del cas d'administració judicial determinat per l'article 134.1, s'exceptuen de l'administració del pare i la mare els béns i els drets següents:

a) Els adquirits pel fill o filla per donació, herència o llegat quan el donant o causant ho hagi ordenat així de manera expressa, en el qual cas s'ha de complir estrictament la voluntat expressada sobre l'administració d'aquests béns i sobre la destinació de llurs fruits.

b) Els adquirits per títol successori, si el pare, la mare o tots dos han estat desheretats justament o n'han estat exclosos per causa d'indignitat.

c) Els adquirits pel fill o filla de més de setze anys amb la seva activitat que generi benefici, en relació amb els quals ha d'actuar com si fos emancipat.

Article 150

Administració especial

1. Els béns i els drets assenyalats per les lletres a i b de l'article 149 han d'ésser objecte d'una administració especial a càrrec de la persona designada pel donant o causant. Si no hi ha designació, han d'ésser administrats pel pare o la mare que no hagi estat exclòs, si és el cas, o, en darrer terme, per una persona designada per l'autoritat judicial a aquest efecte.

2. Els béns i els drets assenyalats per la lletra c de l'article 149 han d'ésser administrats pel fill o filla, que necessita l'assistència del pare i la mare en els supòsits determinats per l'article 159.

Article 151

Autorització judicial

1. El pare i la mare o, si és el cas, l'administrador especial, en relació amb els béns o els drets dels fills, necessiten autorització judicial per a:

a) Alienar béns immobles, gravar-los o subrogar-se en un gravamen preexistent si no comporten l'adquisició simultània de l'immoble gravat per un preu en la fixació del qual es tingui en compte l'existència del gravamen, alienar o gravar embarcacions i aeronaus inscriptibles, establiments mercantils o industrials o elements essencials d'aquests; drets de propietat intel·lectual i industrial, patents o marques, béns mobles de valor extraordinari i objectes d'art o preciosos, i també alienar o renunciar drets reals sobre els béns esmentats, amb l'excepció de les redempcions de censos.

b) Alienar o gravar valors, accions o participacions socials. No cal l'autorització, però, per a alienar, almenys pel preu de cotització, les accions cotitzades en borsa ni per a alienar els drets de subscripció preferent.

c) Renunciar crèdits.

d) Renunciar donacions, herències o llegats; acceptar llegats i donacions modals o oneroses, i acceptar herències sense benefici d'inventari.

e) Donar diners i prendre'ls amb interès o altres obligacions accessòries.

f) Atorgar arrendaments sobre béns immobles per un termini superior a quinze anys.

g) Avalar o prestar fiança o constituir drets de garantia d'obligacions alienes.

h) Constituir o adquirir la condició de soci o sòcia en societats que no limitin la responsabilitat de les persones que en formin part.

i) Transigir en qüestions relacionades amb els béns o els drets indicats en aquest apartat o sotmetre aquestes qüestions a arbitratge.

2. L'autorització judicial es concedeix en interès dels fills en cas d'utilitat o necessitat justificades degudament i amb l'audiència prèvia del ministeri fiscal.

3. L'autorització judicial es pot donar per a una pluralitat d'actes de la mateixa naturalesa o referents al mateix negoci o societat, encara que siguin futurs, quan sigui convenient per als interessos dels fills, ateses les característiques d'aquests actes, els quals cal especificar amb les circumstàncies fonamentals. En cap cas aquesta autorització no pot ésser genèrica.

Article 152

Denegació de la renúncia d'adquisicions gratuïtes

La denegació de l'autorització judicial per a les renúncies de la lletra d de l'article 151 comporta l'acceptació de la transmissió. Si es tracta d'una herència, s'entén sempre acceptada a benefici d'inventari.

Article 153

Autoritzacions alternatives

1. No cal autorització judicial en relació amb els béns i els drets adquirits per donació o a títol successori si el donant o el causant l'han exclosa expressament.

2. L'autorització judicial pot ésser substituïda pel consentiment de l'acte, manifestat en escriptura pública:

a) Del fill o la filla, si té almenys setze anys.

b) Dels dos parents més pròxims del fill o filla, en la forma establerta per l'article 138.2.

Article 154

Manca d'autorització

Els actes determinats per l'article 151.1 són anul·lables si s'han fet sense l'autorització judicial o sense els requisits exigits per l'article 153. L'acció per a impugnar-los caduca als quatre anys d'haver accedit els fills a la majoritat.

Article 155

Representació legal

1. El pare i la mare titulars de la potestat sobre els fills menors no emancipats són els representants legals d'aquests.

2. S'exceptuen de la representació legal atribuïda al pare i a la mare:

a) Els actes relatius als drets de la personalitat, llevat que les lleis que els regulin ho disposin altrament.

b) Els actes que, de conformitat amb les lleis i segons l'edat i la capacitat natural, pugui fer el fill o filla per si mateix.

c) Els actes en els quals hi hagi un conflicte d'interessos entre el pare o la mare o el dels dos que exerceixi la potestat i els fills.

d) Els actes relatius als béns exclosos de l'administració del pare o de la mare.

Article 156

Prestació personal

Per a qualsevol acte que impliqui alguna prestació personal dels fills, es requereix el seu consentiment si tenen dotze anys o més, o si, tenint-ne menys de dotze, tenen prou coneixement.

Article 157

Contraposició d'interessos

Si en algun assumpte hi ha contraposició d'interessos entre els fills i el pare o la mare, quan la potestat és exercida per ambdós, el fill o filla és representat per aquell del pare o la mare amb el qual no tingui contraposició d'interessos. Quan la contraposició és amb el pare i la mare conjuntament o amb el que exerceix la potestat, s'ha de nomenar el defensor judicial que estableix el títol VII.

Capítol IV

L'extinció de la potestat i els efectes de l'emancipació

Article 158

Causas d'extinció

Sens perjudici del que estableix l'article 136, la potestat del pare i de la mare s'extingeix per:

a) La mort o la declaració de mort del pare i de la mare o del fill o filla.

b) L'adopció del fill o filla, llevat que ho siguin del cònjuge o de la persona de sexe diferent amb qui l'adoptant conviu maritalment de forma estable.

c) L'emancipació o la majoritat dels fills.

d) La declaració d'absència del pare, de la mare o dels fills.

Article 159

Actuació del fill o filla emancipat

1. Els fills emancipats poden actuar, en relació amb la seva persona i els seus béns i drets, com si fossin majors d'edat, però necessiten que el pare i la mare o, si tots dos manquen o estan impeditos per a exercir l'assistència que la llei determina, el curador o, si és casat amb una persona major d'edat, el cònjuge, complementin la seva capacitat en els actes següents:

a) Els actes determinats per l'article 150.2.

b) L'acceptació del càrrec d'administrador en qualsevol mena de societats.

c) Els actes que excedeixin l'administració ordinària pel que fa als béns adquirits pel fill o filla de més de setze anys amb la seva activitat que generi benefici.

2. La complementació de capacitat no es pot concedir de manera general, però es pot donar per a una pluralitat d'actes de la mateixa naturalesa o els referits al mateix negoci, activitat o societat, encara que siguin futurs, quan sigui convenient ateses les característiques dels dits actes, les circumstàncies fonamentals dels quals, però, cal especificar.

3. En els casos de desacord o d'impossibilitat, la complementació de capacitat ha d'ésser substituïda per l'autoritat judicial o per acord de les persones indicades per l'article 138.2, amb els requisits que aquest exigeix.

Capítol V

La pròrroga i la rehabilitació de la potestat

Article 160

Pròrroga

La declaració judicial d'incapacitat dels fills menors no emancipats comporta la pròrroga de la potestat del pare i de la mare quan arriben a la majoria d'edat, en els termes que resultin d'aquella declaració.

Article 161

Rehabilitació

La declaració judicial d'incapacitat dels fills majors d'edat o emancipats, si no hi ha designació de tutor per ells mateixos, d'acord amb el que estableix l'article 172, o bé si no correspon la constitució de la tutela a favor del cònjuge o de la persona de sexe diferent amb qui conviu en relació estable de parella, o dels descendents i viuen encara el pare o la mare que eren els titulars de la potestat, comporta la rehabilitació d'aquesta potestat, que s'ha d'exercir, d'acord amb les excepcions que pugui establir la resolució judicial, com si es tractés d'un menor.

Article 162

Constitució de la tutela o de la curatela

L'autoritat judicial, no obstant el que disposen els articles 160 i 161, atesa l'edat i la situació personal i social del pare i de la mare, el grau de deficiència del fill o filla incapaç i les seves relacions personals, pot no acordar la pròrroga o la rehabilitació de la potestat i ordenar la constitució de la tutela o de la curatela.

Article 163

Extinció

1. La potestat prorrogada o rehabilitada del pare i la mare s'extingeix per:

a) Les causes establertes per les lletres a, b i d de l'article 158.

b) La declaració judicial de cessació de la incapacitat del fill o filla.

c) La constitució posterior de la tutela a favor del cònjuge o de la persona de sexe diferent amb qui es conviu en relació estable de parella o dels descendents.

d) El matrimoni de l'incapaç amb persona major d'edat capaç.

e) La sol·licitud dels qui exerceixin la potestat prorrogada, aprovada judicialment, si la situació personal i social d'aquests i el grau de deficiència del fill o filla incapaç impedeixen l'adequat compliment de la seva funció.

2. Si en cessar la potestat prorrogada o rehabilitada subsisteix la incapacitació, s'ha de constituir la tutela o la curatela.

Capítol VI

El desemparament

Article 164

Desemparament i assumpció de funcions tutelars

1. La resolució de desemparament de la persona menor que es troba en una situació de fet en la qual li manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la seva personalitat comporta l'assumpció automàtica per l'entitat pública de les funcions tutelars sobre el menor, mentre no sigui reintegrat a qui en tingui la potestat o la tutela, no es procedeixi a la constitució d'una tutela per les regles ordinàries o el menor no sigui adoptat, no s'emancipi o no arribi a la majoria d'edat.

2. L'assumpció de les funcions tutelars implica la suspensió de la potestat o de la tutela ordinària durant el temps d'aplicació de la mesura.

Article 165

La guarda

Si el desemparament es deu a força major de caràcter transitori, l'entitat pública exerceix només la guarda mentre es mantingui la situació.

Article 166

Mesures de protecció

L'entitat pública ha de prendre les mesures necessàries per a assolir la protecció efectiva dels menors desemparats, d'acord amb els principis i el procediment establerts per la legislació sobre protecció de menors, amb aplicació de les normes del títol VII en allò que no s'oposi al règim propi de l'entitat pública.

TÍTOL VII

La tutela i les altres institucions tutelars

Capítol I

Disposicions generals

Article 167

Titulars de la funció

1. La tutela i, en general, les funcions tutelars s'exerceixen sempre en interès i d'acord amb la personalitat dels tutelats i han d'assegurar la protecció de la persona tutelada, l'administració i la guarda dels seus béns i, en general, l'exercici dels seus drets.

2. La guarda i la protecció de la persona i els béns o només de la persona o dels béns dels menors d'edat i dels que necessiten un complement de la seva capacitat, que no estiguin sotmesos a la potestat del pare i la mare, titulars naturals d'aquesta, correspon, segons els casos:

- a) A qui exerceix la tutela.
- b) A l'administrador o administradora patrimonial.
- c) A la persona que exerceix la curatela.
- d) Al defensor o defensora judicial.

Article 168

Exercici de la funció

1. Les funcions tutelars s'exerceixen de forma gratuïta, llevat dels casos en què s'estableixi expressament una remuneració. Poden fixar-ne la quantia el pare i la mare i l'autoritat judicial, en el cas que el pare i la mare no ho hagin previst.

2. Els titulars de les funcions tutelars han d'informar directament de les seves actuacions la persona tutelada, si té prou coneixement, i sempre que tingui almenys dotze anys i es tracti de tutela de menor.

3. Les funcions tutelars constitueixen un deure. Només és admissible l'excusa de llur exercici en els casos determinats en aquest Codi.

Article 169

Administració especial

1. Resten exclosos de l'actuació tutelar o, si és el cas, de l'administració patrimonial els béns adquirits per la persona tutelada per donació, herència o llegat, quan el donant o causant n'ha ordenat una administració especial i ha nomenat la persona que ha d'exercir-la.

2. El nomenament d'una persona per a l'administració especial no és eficaç mentre no s'hagi acceptat la donació, l'herència o el llegat.

3. Són aplicables als titulars de l'administració especial les normes relatives a la tutela quant a aptitud, excusa i remoció dels tutors, i també en allò que fa referència a l'administració i la disposició dels béns afectats i a la responsabilitat dels qui actuen d'administradors patrimonials, si en manquen d'altres d'establertes pel donant o causant.

Article 170

Persones sotmeses a tutela

Estan sotmesos a tutela:

a) Els menors no emancipats que no estiguin en la potestat del pare i la mare o d'un d'ells.

b) Els incapacitats, quan la sentència judicial ho hagi establert i, en la mesura que així ho determini, si el pare i la mare o un d'ells no tenen la potestat prorrogada o rehabilitada.

Article 171

Supòsits de la delació

1. La tutela es defereix per:

a) Testament o codicil.

b) Escripura pública.

c) Resolució judicial.

2. La tutela dels menors desemparats es defereix en la forma establerta per les lleis i es regeix per les seves normes especials.

Capítol II

La delació de la tutela

Secció primera

La delació voluntària

Article 172

Delacions fetes per un mateix

1. Qualsevol persona, en previsió d'ésser declarada incapaç, pot nomenar, en escriptura pública, les persones que vol que exerceixin algun o alguns dels càrrecs tutelars establerts per aquest Codi, i també designar-ne substituïts o excloure'n determinades persones. En cas de pluralitat successiva de designacions, preval la posterior. També pot establir el funcionament, la remuneració i el contingut, en general, de la seva tutela, especialment pel que fa a la cura de la seva persona. Aquests nomenaments es poden fer tant de forma conjunta com successiva.

2. Els nomenaments i les exclusions poden ésser impugnats per les persones cridades per la llei per a exercir la tutela o pel ministeri fiscal, si en constituir-se la tutela s'ha produït una modificació sobrevinguda de les causes explicitades o que presumiblement hagin estat tingudes en compte en efectuar la designació o l'exclusió.

Article 173

Tutela deferida del pare i de la mare

El pare i la mare que no estiguin privats de la potestat poden ordenar en escriptura pública, testament o codicil els nomenaments, les substitucions i les exclusions a què es refereix l'article 172 i en la forma que estableix per a cadascun dels seus fills menors, no emancipats i per als fills emancipats o majors d'edat incapacitats, si en tenen la potestat prorrogada o rehabilitada.

Article 174

Substituïts

En els casos de delació tipificats pels articles 172 i 173, hom pot designar substituïts per als càrrecs tutelars, d'administració i per a la curatela. Si les

persones substituïdes designades són més d'una, i no s'especifica l'ordre de substitució, és preferida la persona substituïda designada en el document posterior o, si el document conté més d'una designació, la persona designada en primer lloc.

Article 175

Concurrència de nomenaments o d'exclusions

En cas de concurrència de nomenaments o d'exclusions fets pel pare i per la mare, és preferida la voluntat de qui ha exercit darrerament la potestat, sens perjudici, si és el cas, de l'eficàcia del nomenament fet per l'altre del titular de l'administració especial dels béns que ell mateix hagi disposat per donació, herència o llegat a favor del menor o incapaç.

Article 176

Mesures de control

Tant la persona interessada com el pare i la mare del menor o incapaç poden establir les mesures de control de l'actuació tutelar i, si és el cas, de l'administració patrimonial que es creguin convenients, sens perjudici de les que puguin establir-se judicialment.

Article 177

Remuneració

1. En el document de la seva designació, hom pot fixar al titular de la tutela i, si és el cas, al de l'administració patrimonial la remuneració que es cregui convenient, sempre que el patrimoni de la persona tutelada ho permeti, sens perjudici del dret d'aquests a reemborsar-se de les despeses que els origini l'exercici del càrrec.

2. Per decisió judicial o per acord del consell de tutela, si n'hi ha, es pot modificar la remuneració establerta, si aquesta resulta excessiva o insuficient, ateses les circumstàncies de la tutela.

Secció segona

La tutela dativa

Article 178

Delació

Si no hi ha tutor o tutora nomenat per la mateixa persona interessada o pel pare i la mare, o si la persona designada és incapaç per a exercir el càrrec, s'excusa o n'és remoguda, correspon a l'autoritat judicial aquesta designació.

També li correspon, en els mateixos supòsits, la del titular de l'administració patrimonial, si ho estima convenient.

Article 179

Ordre de la delació

1. Per a l'exercici de la tutela o, si és el cas, per a l'administració patrimonial, s'ha de preferir:

a) En la tutela d'incapaç, el seu cònjuge o la persona de sexe diferent amb qui es conviu en relació estable de parella, en ambdós casos, si la persona designada conviu amb l'incapaç.

b) Els descendents de l'incapacitat si són majors d'edat o, altrament els ascendents, i, en aquest cas, si són el pare i la mare, comporta la pròrroga o la rehabilitació de la potestat dels dos o de qualsevol d'ells.

c) El cònjuge del pare o de la mare del menor o incapacitat o la persona que, en morir un o altre, es trobi respecte a aquest en el supòsit de persona de sexe diferent amb qui es conviu en relació estable de parella; en ambdós casos, si la persona designada ha conviscut amb el menor o incapacitat durant els últims tres anys.

d) Els germans del menor o incapacitat.

2. No obstant això, si ho estima més convenient per als interessos del menor o incapacitat, l'autoritat judicial, en resolució motivada, pot alterar l'ordre establert o elegir una altra persona, tenint en compte aquelles que es presentin voluntàriament per a assumir els càrrecs indicats, si poden beneficiar el menor.

Article 180

Tutela de germans

Quan s'hagi de proveir judicialment la tutela de diversos germans, s'ha de procurar que el nomenament recaigui en una mateixa persona, a fi de facilitar-ne la convivència.

Article 181

Mesures de control

1. En constituir la tutela, l'autoritat judicial pot establir, en benefici de la persona tutelada, les mesures de vigilància i control de la tutela i, si és el cas, de l'administració patrimonial que cregui convenientes.

2. L'autoritat judicial també pot, si ho considera convenient, separar la tutela de la persona de l'administració dels béns i fixar l'àmbit de competència exclusiva de cada un d'aquests càrrecs.

Article 182

Remuneració

L'autoritat judicial pot fixar una remuneració al titular de la tutela i, si és el cas, al de l'administració patrimonial, en les circumstàncies indicades en l'article 177.

Capítol III

Desenvolupament de la tutela

Secció primera

Constitució de la tutela

Article 183

Persones obligades a promoure la constitució

1. Les persones indicades en l'article 179 i les persones i, si és el cas, les institucions que tinguin sota llur guarda el menor o incapacitat estan obligades a promoure la constitució de la tutela; altrament, responen dels danys i perjudicis que causin al menor o incapacitat si no la promouen.
2. El ministeri fiscal també ha de demanar la constitució de la tutela, o disposar-la d'ofici l'autoritat judicial, si s'assabenten que, en l'àmbit de la seva jurisdicció, hi ha alguna persona que ha d'ésser sotmesa a tutela.
3. Qualsevol persona que conegui aquesta circumstància ha de posar-la en coneixement del jutjat o del ministeri fiscal.

Article 184

Constitució

1. En tot cas, la tutela es constitueix per l'autoritat judicial, amb audiència prèvia del menor o incapacitat, si té prou coneixement i sempre si té almenys dotze anys i es tracta de tutela de menor, de les persones obligades a promoure la constitució de la tutela i de les altres que cregui convenient.
2. Abans de constituir la tutela i si no consten en el procediment, l'autoritat judicial ha de sol·licitar certificats al Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris i al Registre General d'Actes d'Última Voluntat, acreditatius de l'atorgament o no de les escriptures o els testaments a què fan referència els articles 172 i 173. Si la certificació és positiva, n'ha de demanar la còpia corresponent.

3. Un cop efectuat el nomenament, l'autoritat judicial dóna possessió del càrrec a la persona que hagi d'exercir la tutela i, si és el cas, a la persona que hagi de portar l'administració patrimonial.

Article 185

Aptitud

1. Poden ésser tutors o administradors patrimonials les persones físiques que estiguin en ple exercici de llurs drets civils i no incorrin en alguna de les causes assenyalades per l'article 186. També poden ésser-ho les persones jurídiques que no tinguin afany de lucre i es dediquin a la protecció dels menors i dels incapacitats i que reuneixin els requisits establerts per la normativa vigent.

2. Les persones jurídiques han de notificar a l'òrgan d'assessorament i supervisió de l'Administració de la Generalitat el nomenament i el cessament com a tutors en el termini de quinze dies des que han tingut lloc.

3. En el cas d'exercici de la tutela per persona jurídica, s'entén que l'execució material correspon a l'òrgan que en tingui la representació o, si aquest és col·legiat, a qui en tingui la presidència, llevat que s'hagi designat especialment algun dels seus membres. Aquesta designació s'ha de formalitzar en escriptura pública, que s'ha d'inscriure en el Registre Civil on estigui inscrita la tutela.

Article 186

Incapacitat

1. No poden ésser tutors ni administradors patrimonials les persones que:

a) No estiguin en ple exercici de llurs drets civils.

b) Per resolució judicial, estiguin o hagin estat privades o suspeses de l'exercici de la potestat o d'una tutela o privades totalment o parcialment de la guarda i l'educació.

c) Hagin estat remogudes d'una tutela.

d) Estiguin complint una pena privativa de llibertat.

e) Hagin fet fallida o no estiguin rehabilitades d'un concurs de creditors, llevat que la tutela no inclogui l'administració dels béns.

f) Hagin estat condemnades per qualsevol delictes que faci suposar fonamentadament que no desenvoluparan la tutela de manera correcta.

g) Per llur conducta puguin perjudicar la formació del menor o la cura de l'incapacitat.

h) Estiguin en situació d'impossibilitat de fet per a exercir el càrrec.

i) Tinguin enemistat manifesta amb la persona tutelada, tinguin o hagin tingut amb ella plets o importants conflictes d'interessos o en siguin deutors per qualsevol concepte.

j) No disposin de mitjans de vida coneguts.

2. No poden ésser tampoc tutors ni administradors patrimonials les persones jurídiques desqualificades o intervingudes per l'Administració, o si les persones a què es refereix l'apartat 3 de l'article 185 estan en alguna de les esmentades situacions d'incapacitat, descrites per l'apartat 1 d'aquest article.

3. Tampoc no poden ésser tutors ni administradors patrimonials les persones físiques o jurídiques que mantinguin una relació laboral d'assalariat o contractat o de naturalesa anàloga amb l'incapacitat. En cas de persones jurídiques, aquesta incompatibilitat és aplicable quan qualsevol dels membres que integrin l'òrgan de representació o d'administració mantingui, directament o indirectament, una relació d'aquell tipus amb l'incapacitat.

Article 187

Excuses

1. Es poden al·legar com a excuses per a no exercir la tutela l'edat, la malaltia, la manca de relació amb el menor o incapaç, les derivades de les característiques peculiars de l'ocupació professional del designat o qualsevol altra que faci especialment feixuc o pugui afectar el bon exercici de la tutela.

2. Les persones jurídiques poden excusar-se si no disposen de mitjans suficients per al desenvolupament adequat de la tutela.

Article 188

Al·legació i acceptació de l'excusa

1. L'excusa s'ha d'al·legar en la constitució de la tutela, en el termini de quinze dies comptadors de la notificació del nomenament, i quan l'excusa sobrevé posteriorment, amb la màxima diligència possible.

2. La persona que s'excusa després d'haver acceptat el càrrec està obligada a exercir la seva funció mentre l'excusa no li sigui acceptada judicialment.

3. Simultàniament a l'admissió de l'excusa, l'autoritat judicial ha de procedir al nomenament d'una altra persona per a exercir la tutela o, si és el cas, per a l'administració patrimonial.

4. L'acceptació de l'excusa comporta la pèrdua d'allò que s'hagi deixat en consideració al nomenament.

Article 189

Caució

1. L'autoritat judicial, ateses les circumstàncies de la tutela, pot exigir caució a la persona designada per a exercir-la i, si és el cas, a la nomenada per a portar l'administració patrimonial, abans de donar-los possessió del càrrec. En qualsevol moment i per justa causa, pot deixar-la sense efecte o modificar-la totalment o parcialment.
2. La persona que exerceix la tutela o, si és el cas, qui porta l'administració patrimonial han de disposar o tenir en lloc segur els valors, les joies, les obres d'art i d'altres objectes preciosos que formin part del patrimoni del menor o incapacitat, i posar el fet en coneixement del jutjat.

Article 190

Inventari

1. El titular de la tutela i, si n'hi ha, l'administrador o administradora patrimonial han de fer inventari del patrimoni de la persona tutelada, dins el termini de seixanta dies comptadors de la presa de possessió del càrrec. L'autoritat judicial pot prorrogar aquest termini per causa justa, fins a un màxim de seixanta dies més.
2. Han d'ésser convocats a la formalització de l'inventari el tutelat o tutelada si té prou coneixement i, en tot cas, si té dotze anys o més i es tracta de tutela del menor i, si hi ha consell de tutela, qui en tingui la presidència i el ministeri fiscal.

Article 191

Contingut de l'inventari

1. L'inventari ha de descriure amb detall l'actiu i el passiu que integren el patrimoni objecte de la tutela, incloent-hi, si és el cas, els conceptes l'administració dels quals hagi estat encomanada a un administrador especial, que està obligat a facilitar-ne les dades consegüents. Si la tutela comprèn alguna empresa mercantil, l'inventari ha de descriure, ultra els béns i els drets que integren l'actiu, i també el passiu, els elements que n'integrin la comptabilitat.
2. El titular de la tutela i, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial que no incloguin en l'inventari els crèdits que la persona tutelada tingui contra ells han d'ésser remoguts del càrrec. Si l'omissió es refereix a un crèdit a favor d'aquells, s'entén que el crèdit ha estat renunciat.

Article 192

Forma de l'inventari

1. L'inventari s'ha de formalitzar judicialment o notarialment, i, en aquest únic cas, el titular de la tutela o de l'administració patrimonial n'ha de dipositar una còpia en el jutjat que ha constituït la tutela.

2. Si hi ha consell de tutela, el tutor o tutora ha de lliurar còpia de l'inventari a qui en tingui la presidència, i també a la persona tutelada, si té més de dotze anys o en té menys però té prou coneixement.

Article 193

Mesures posteriors de control

Si no hi ha consell de tutela, l'autoritat judicial, d'ofici o a instància del ministeri fiscal, de la persona tutelada, del titular de la tutela i, si és el cas, de qui en tingui al seu càrrec l'administració patrimonial pot disposar, en qualsevol moment de la tutela, les mesures que estimi necessàries per al control del seu bon funcionament, especialment en allò que faci referència a la gestió patrimonial.

Article 194

Despeses

Les despeses originades per la realització de l'inventari, la prestació de caució i les mesures de control establertes pels articles 176 i 193 són a càrrec del patrimoni del tutelat o tutelada.

Secció segona

Remoció

Article 195

Causes de remoció

1. El titular de les funcions tutelars i, si és el cas, de l'administració patrimonial han d'ésser remoguts del càrrec, d'ofici o a sol·licitud del ministeri fiscal, de la persona tutelada, del consell de tutela, del tutor o tutora o de l'administrador o administradora, aquests darrers, l'un en relació amb l'altre, per causa sobrevinguda d'inhabilitació, per incompliment dels deures inherents al càrrec o per ineptitud o negligència en l'exercici d'aquest. El tutor o tutora també pot ésser remogut si es produeixen problemes de convivència greus i continuats amb la persona tutelada.

2. Abans de resoldre sobre la remoció, l'autoritat judicial ha d'escoltar la persona afectada, les que poden instar la remoció i el tutelat o tutelada, si té prou coneixement i, en tot cas, si té almenys dotze anys i es tracta de tutela de menor.

Article 196

Resolució de la remoció

1. La resolució que ordena la remoció ha de contenir el nomenament de la persona que ha d'ocupar el càrrec de la que hagi estat remoguda. Mentre no recaigui aquesta resolució, s'ha de designar judicialment un curador o curadora, que cessa en produir-se l'esmentada resolució.

2. Ateses les circumstàncies del cas, l'autoritat judicial pot acordar que el remogut de la tutela o de l'administració patrimonial perdi, totalment o parcialment, allò que hom li hagi deixat en consideració al nomenament.

Secció tercera

Exercici de la tutela

Article 197

Caràcter personalíssim

L'exercici de les funcions tutelars s'exerceixen per la persona titular de la tutela o, si és el cas, per la que ho sigui de l'administració patrimonial, de forma personalíssima. Aquesta darrera només pot atorgar poders especials per a un acte o un contracte en concret.

Article 198

Nombre de titulars

Sens perjudici del nomenament, si és el cas, d'un administrador o administradora patrimonial, la tutela és exercida per una sola persona, llevat dels casos següents:

a) Quan la mateixa persona interessada o el pare i la mare hagin designat dues persones per a l'exercici del càrrec.

b) Quan la tutela correspongui a una persona casada o que estigui en el supòsit de relació estable de parella amb persona de sexe diferent amb qui es conviu, i es cregui convenient que el cònjuge o la parella també l'exerceixin.

Article 199

Tutela compartida

En els casos en què hi hagi dos tutors, la tutela s'exerceix en la forma que s'estableixi en constituir-la. Si no hi ha especificació, ambdós han d'actuar conjuntament. Malgrat tot, qualsevol d'ells pot realitzar els actes que, d'acord amb les circumstàncies, pot considerar-se normal que siguin exercits per un de sol, i també els actes de necessitat urgent.

Article 200

Administració patrimonial

Si hi ha un administrador o administradora patrimonial, la persona titular de la tutela només ha d'ocupar-se d'exercir-la respecte al contingut personal, i correspon al titular de l'administració el contingut patrimonial. Les decisions que concerneixin ambdós continguts s'han de prendre conjuntament.

Article 201

Desacords

Els desacords entre els tutors amb facultats atribuïdes conjuntament o entre el tutor i la persona responsable de l'administració patrimonial, quan hagin d'actuar també conjuntament, són resolts judicialment o, pel consell de tutela, si escau, sense recurs ulterior en ambdós casos, amb audiència prèvia dels afectats i de la persona tutelada, si té prou coneixement o si té almenys dotze anys i es tracta de tutela de menor.

Article 202

Oposició d'interessos

En el cas d'oposició d'interessos amb el tutelat o tutelada, si hi ha dos tutors o tutor i administrador o administradora patrimonial, la persona afectada és substituïda per l'altra. Si només hi ha un tutor o tutora o si l'oposició d'interessos també hi és en relació amb la persona substituïda, el jutge o jutgessa nomena un defensor o defensora judicial. Si hi ha consell de tutela, correspon a aquest de nomenar la persona substituïda.

Article 203

Cessament d'un tutor o tutora

1. En el cas que hi hagi dos tutors, encara que l'exercici no sigui conjunt, o que hi hagi un tutor o tutora i un administrador o administradora patrimonial, si per qualsevol causa cessa un d'ells, la tutela o l'administració és continuada per l'altre. Aquest ha de posar la circumstància en coneixement del jutge o jutgessa, a fi que designi el corresponent substituït.

2. També estan obligades a posar el fet en coneixement del jutge o jutgessa les persones obligades a demanar la constitució de la tutela, i també, si hi ha consell de tutela, la persona que en tingui la presidència. També pot fer-ho el tutelat o tutelada.

Article 204

Comptes anuals

1. Si no hi ha consell de tutela, el tutor o tutora i, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial han de dipositar anualment els comptes de la tutela

dins els sis primers mesos de l'exercici següent. Malgrat tot, si el patrimoni de la persona tutelada és d'entitat reduïda, l'autoritat judicial, després de la primera rendició de comptes anuals, pot disposar, amb l'audiència prèvia del tutelat o tutelada, si té prou coneixement o sempre si almenys té dotze anys i es tracta de tutela de menor, que les successives es duguin a terme per períodes més llargs, que no ultrapassin els tres anys.

2. El dipòsit a què fa referència l'apartat 1 s'ha de fer davant el jutge o jutgessa encarregat del Registre Civil on consta inscrita la tutela.

3. Si hi ha consell de tutela, els comptes es reten al consell, en la forma establerta per l'article 231.1.

Article 205

Contingut dels comptes anuals

La rendició anual de comptes ha de consistir en un estat detallat d'ingressos i despeses, un inventari de l'actiu i el passiu del patrimoni a la fi de l'exercici i el detall dels canvis en relació amb l'inventari de l'any anterior, acompanyat dels justificants corresponents.

Article 206

Responsabilitat

1. El tutor o tutora i, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial han d'exercir les funcions respectives amb la diligència d'un bon administrador o administradora. Ambdós són responsables de la seva respectiva actuació davant la persona tutelada, per acció o omissió.

2. L'acció per a reclamar aquesta responsabilitat prescriu als tres anys comptadors des de la rendició final de comptes.

Capítol IV

Contingut de la tutela

Secció primera

Disposicions generals

Article 207

Cura de la persona tutelada

1. El tutor o tutora ha de tenir cura del tutelat o tutelada i li ha de procurar aliments, si els recursos del patrimoni d'aquest no són suficients, i també donar-li una educació integral i, si escau, fer tot el que calgui per a la recuperació de la seva capacitat i per a la seva millor reinserció en la societat.

2. L'administrador o administradora patrimonial, si n'hi ha, ha de facilitar al tutor o tutora els recursos corresponents, a fi que pugui complir adequadament les seves obligacions. En cas de desacord sobre aquesta qüestió, resol l'autoritat judicial.

3. El tutor o tutora exerceix qualsevol altra facultat que li hagi estat conferida en virtut de la sentència judicial d'incapacitació.

Article 208

Domicili de la persona tutelada

El domicili del tutelat o tutelada és el de la persona titular de la tutela o, si n'hi ha més d'una i tenen domicilis diferents, el d'aquella persona amb qui visqui, llevat que en la constitució de la tutela o per resolució judicial posterior s'hagi disposat altrament.

Article 209

Representació de la persona tutelada

1. El tutor o tutora i, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial, en l'àmbit de les respectives competències, són els representants legals del tutelat o tutelada.

2. S'exclouen de la representació a què fa referència l'apartat 1 els actes següents:

a) Els relatius als drets de la personalitat, llevat que les lleis que els regulen ho disposin altrament.

b) Els que, de conformitat amb les lleis i les condicions de la persona tutelada, pot fer ella mateixa.

c) Aquells en els quals hi ha un conflicte d'interessos amb el tutelat o tutelada.

d) Els relatius als béns exclosos de l'administració de la tutela o, si és el cas, de l'administració patrimonial, en particular, els que siguin objecte de l'administració especial definida per l'article 169.

e) Els relatius als béns que el menor que tingui setze o més anys hagi adquirit amb la seva feina o indústria. Per als actes que excedeixin l'administració ordinària, el menor necessita l'assistència del tutor o tutora.

Article 210

Administració

1. El titular de la tutela i, si és el cas, el de l'administració patrimonial administren el patrimoni del tutelat o tutelada que tinguin sota la seva cura, amb la diligència fixada per l'article 205.

2. Els fruits dels béns administrats pel tutor o tutora o per l'administrador o administradora patrimonial, i també els béns que adquireixi amb la pròpia activitat o indústria, pertanyen al tutelat o tutelada.

Article 211

Nomenament posterior d'administrador o administradora

Si, amb posterioritat a la constitució de la tutela, el patrimoni del tutelat o tutelada assoleix una importància considerable, o per una altra causa degudament raonada que ho faci necessari, el jutge o jutgessa, d'ofici o a sol·licitud del tutor o tutora, del consell de tutela, del ministeri fiscal o de la persona tutelada, pot nomenar un administrador o administradora patrimonial.

Article 212

Autorització prèvia

1. El tutor o tutora o, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial necessiten autorització judicial o la del consell de tutela, si n'hi ha, per a:

a) Alienar béns immobles, gravar-los o subrogar-se en un gravamen preexistent sobre béns immobles que no comporti l'adquisició simultània de l'immoble gravat per un preu en la fixació del qual es tingui en compte l'existència del gravamen, alienar o gravar embarcacions i aeronaus inscripcions, establiments mercantils o industrials o elements que en siguin essencials, drets de propietat intel·lectual i industrial i objectes d'art o preciosos, i també alienar o renunciar drets reals sobre els esmentats béns, amb excepció de les redempcions de censos.

b) Alienar o gravar accions o participacions socials. No cal l'autorització, però, per a alienar, almenys pel preu de cotització, les accions cotitzades en borsa ni per a alienar els drets de subscripció preferent.

c) Renunciar crèdits.

d) Acceptar herències sense benefici d'inventari i renunciar donacions, herències o llegats, acceptar llegats i donacions modals o oneroses. La denegació de l'autorització judicial per a les renúncies esmentades comporta l'acceptació de la transmissió. Si es tracta d'una herència, s'entén sempre acceptada a benefici d'inventari.

e) Atorgar arrendaments sobre béns immobles per a un termini superior a quinze anys.

f) Donar i prendre diner en préstec.

g) Cedir a terceres persones els crèdits que el tutelat o tutelada tingui contra elles o adquirir a títol onerós els crèdits de terceres persones contra el tutelat o tutelada.

h) Avalar o prestar fermança, o constituir drets de garantia d'obligacions alienes per un termini superior a deu anys.

i) Constituir o adquirir la condició de soci en societats que no limitin la responsabilitat dels seus socis, i també dissoldre, fusionar o escindir aquestes societats.

j) Transigir en qüestions relacionades amb els béns o els actes indicats en aquest apartat 1 o sotmetre-les a arbitratge.

k) Establir alguna obligació personal o laboral de la persona tutelada.

2. L'autorització es pot donar per a una pluralitat d'actes de la mateixa naturalesa, o referents al mateix negoci o societat, encara que siguin futurs, quan així sigui convenient ateses les seves característiques, especificant, però, les circumstàncies fonamentals en què ha de tenir lloc l'actuació del tutor o tutora o de l'administrador o administradora patrimonial. L'autorització es concedeix en interès de la persona tutelada, en cas d'utilitat i necessitat justificades degudament i amb audiència prèvia del ministeri fiscal. En cap cas aquesta autorització no pot ésser genèrica.

3. No cal autorització per als actes relatius als béns adquirits per donació, herència o llegat, si el donant o causant l'ha exclòs expressament.

Secció segona

Tutela del menor

Article 213

Convivència

El tutor o tutora ha de conviure amb el menor. Amb motiu suficient, però, el jutge o jutgessa pot autoritzar que aquest resideixi en un lloc diferent, amb l'audiència prèvia del menor si té dotze anys o més o, si en té menys de dotze, però té prou coneixement.

Article 214

Relació personal

1. La persona que exerceix la tutela ha de tractar el menor amb la major consideració i, en aquest marc, el menor ha d'obeir-la, llevat que intenti imposar-li conductes indignes o delictives, i tots s'han de respectar mútuament.

2. En l'exercici de les funcions tutelars, el menor pot ésser corregit de manera proporcionada, raonable i moderada i amb el respecte degut a la seva dignitat, sense imposar-li sancions humiliants ni que atemptin contra els seus drets. Amb aquest objectiu, la persona titular de la tutela pot sol·licitar l'assistència i la intervenció dels poders públics.

3. L'autoritat judicial ha d'escoltar necessàriament el menor si té prou coneixement o dotze anys o més, abans de resoldre sobre l'aprovació d'un acte del tutor o tutora que impliqui qualsevol obligació personal o laboral per a aquell.

Article 215

Educació

1. En l'exercici de les funcions tutelars, s'ha de proporcionar una formació integral al menor.

2. Cal l'autorització judicial per a internar el menor en un centre o en una institució d'educació especial.

3. En les decisions relatives a l'educació del menor, si aquest té almenys dotze anys i manifesta una opinió diversa, el tutor o tutora necessita també l'autorització judicial o la del consell de tutela, si n'hi ha.

Article 216

Administració especial de la persona tutelada

1. El menor que té almenys setze anys administra els béns que adquireix amb la seva feina o amb la seva activitat, els quals, per tant, resten exclosos de l'administració tutelar o, si és el cas, de l'administració patrimonial.

2. En relació amb aquests béns i els que hi són subrogats, el menor resta equiparat a la persona que hagi obtingut el benefici de l'habilitació d'edat.

Article 217

Habilitació d'edat

1. Si el menor ha complert setze anys i l'accepta, la persona que exerceix la tutela, sola o conjuntament amb el titular de l'administració patrimonial, si és el cas, i amb l'autorització prèvia judicial o del consell de tutela, si n'hi ha, pot concedir a aquell el benefici de l'habilitació d'edat, que s'ha de formalitzar en escriptura pública.

2. L'habilitat d'edat pot actuar en relació amb la seva persona i els seus béns igual que el menor emancipat, si bé el complement de capacitat establert per l'article 159 és prestat per la persona o les persones titulars de la tutela o de l'administració patrimonial. Si la tutela havia estat exercida per dos tutors, pot

prestar l'indicat complement de capacitat qualsevol dels dos que actuïn, en tot cas, com a curadors.

Secció tercera

Tutela de persones incapacitades

Article 218

Cura de la persona incapacitada

El tutor o tutora ha de tenir cura de la persona incapacitada i, en especial, ha d'assegurar-ne el benestar moral i material, i ha de fer tot el que calgui per a aconseguir el major grau possible de recuperació de la seva capacitat, i també per a assolir-ne, en la mesura que sigui possible, la inserció en la societat.

Article 219

Autorització prèvia

1. La persona titular de la tutela necessita autorització judicial per a:

- a) Internar la persona incapacitada en un establiment adequat.
- b) Aplicar a la persona incapacitada tractaments mèdics que fonamentalment puguin posar en greu perill la seva vida o la seva integritat física o psíquica.

2. Les mesures indicades per l'apartat 1 poden ésser preses sense autorització prèvia si el fet d'obtenir-les pot comportar un retard que impliqui un greu risc per a la persona tutelada, per a altres persones o per als béns. En aquest cas, s'ha de comunicar al jutjat que correspongui i al consell de tutela, si n'hi ha, la decisió adoptada, en el termini de vint-i-quatre hores, com a màxim.

Capítol V

Extinció de la tutela

Article 220

Extinció de la tutela

1. La tutela s'extingeix per:

- a) La majoria d'edat o l'habilitació d'edat del tutelat o tutelada, llevat que amb anterioritat hagués estat incapacitat judicialment.
- b) El matrimoni del tutelat o tutelada menor amb persona capacitada.
- c) L'adopció de la persona tutelada.

d) La desaparició de la incapacitat, o la modificació de la sentència de declaració d'incapacitat, de manera que doni lloc a la substitució de la tutela per la curatela, o si es dicta resolució judicial d'extinció de la incapacitat.

e) La mort o la declaració d'absència o de defunció de la persona tutelada.

2. En cas d'extinció de la tutela, la persona tutelada, la que exerceix la tutela o la que porta l'administració patrimonial, si és el cas i, si hi ha consell de tutela, la persona que en tingui la presidència han de comunicar la circumstància al jutjat on fou constituïda la tutela. Pot fer-ho igualment qualsevol altra persona interessada.

Article 221

Rendició final de comptes

1. En acabar la tutela, la persona titular de la tutela i, si és el cas, ella i l'administrador o administradora patrimonial han de retre comptes finals de la tutela a l'autoritat judicial en el termini de sis mesos comptadors des de l'extinció d'aquella, prorrogables judicialment, per justa causa, per un altre període de tres mesos com a màxim. L'obligació es transmet als hereus, si la persona obligada mor abans de la rendició de comptes, però, en aquest cas, el termini s'interromp entre la defunció i l'acceptació de l'herència.

2. La rendició de comptes pot ésser requerida per la persona tutelada o, si és el cas, pel seu representant legal o els seus hereus, i també per qui tingui la presidència del consell de tutela, si és el cas. L'acció de reclamació prescriu als tres anys de l'extinció del termini establert per a la rendició. Si escau, el còmput de la prescripció de l'acció no s'inicia fins el moment que hagi cessat la convivència entre la persona tutelada i el tutor o tutora.

3. Les despeses necessàries de la rendició de comptes són a càrrec de la tutela.

Article 222

Rendició de comptes per cessament

1. En el cas que, abans de l'extinció de la tutela, es produeixi el cessament de la persona que exerceix el càrrec de tutor o, si és el cas, l'administració patrimonial, aquests han de retre comptes al jutjat de la seva gestió, en el termini indicat per l'article 221, comptador des del cessament.

2. Si el cessament és per defunció, la rendició de comptes l'han de fer els hereus i el termini es compta des de l'acceptació de l'herència.

Article 223

Aprovació dels comptes

1. L'autoritat judicial ha de donar o denegar l'aprovació dels comptes, tant si són finals com per raó de cessament, amb audiència, segons que correspongui, de la persona tutelada, del titular de la tutela, del titular de l'administració patrimonial o de qui ocupi la presidència del consell de tutela, i pot practicar amb aquesta finalitat les altres diligències que estimi convenientes.

2. L'aprovació no impedeix l'exercici de les accions que recíprocament puguin correspondre, per raó de la tutela, a les persones indicades per l'apartat 1.

Article 224

Meritació d'interès

1. Les quantitats acreditades en virtut de la rendició de comptes per la persona tutelada o per la que ha exercit la tutela o, si és el cas, per l'administrador o administradora patrimonial meriten l'interès legal.

2. Si el ròssec resultant és a favor del titular de la tutela o, si és el cas, del titular de l'administració patrimonial, l'interès es merita des que el tutelat o tutelada és requerit de pagament, un cop aprovats els comptes i fet lliurament del patrimoni. Si és en contra d'aquells, l'interès es merita des del moment de l'aprovació dels comptes.

Article 225

Desaprovació dels comptes

En el cas que no hi hagi aprovació dels comptes, l'autoritat judicial pot demanar al titular de la tutela i, si és el cas, al de l'administració patrimonial, o als seus hereus, les garanties que cregui convenientes per a la protecció de l'interès de la persona tutelada, i, en tot cas, ho ha de comunicar al ministeri fiscal a fi que insti, si escau, les accions oportunes, inclosa la de responsabilitat.

Capítol VI

El consell de tutela

Article 226

Constitució

En la tutela deferida per la persona interessada o pel seu pare o per la seva mare, hom pot preveure que hi hagi un consell de tutela, que ha d'ésser formalitzat pel jutjat en el marc de la constitució d'aquesta tutela.

Article 227

Composició

1. El consell de tutela ha d'estar integrat per un mínim de tres membres i un màxim de cinc, nomenats per l'autoritat judicial.

2. Han d'ésser preferides per a formar part del consell de tutela o excloses les persones designades o excloses per la persona interessada o pel pare i per la mare d'aquesta, a l'hora d'ordenar la tutela. Si hom designa un nombre de membres superior a cinc, el jutge o jutgessa determina les persones que hagin d'ésser-ne excloses, que passen a tenir la condició de suplents.

3. Si no hi ha designació feta per la persona interessada o pel seu pare i per la seva mare, han d'ésser nomenades, llevat que sigui inconvenient per a la persona menor o incapacitada, les persones preferides per a l'exercici de la tutela, d'acord amb l'article 179, llevat que alguna d'elles hagi estat nomenada per al càrrec de tutor o tutora o administrador o administradora patrimonial.

Article 228

Forma de designació i d'exclusió

Les designacions i les exclusions de referència establertes per l'article 227 s'han de fer en la forma fixada pels articles 172 i 173 i poden ésser impugnades, també en la forma fixada per l'article 172.

Article 229

Normativa aplicable

1. Són aplicables als membres del consell de tutela, en la mesura que correspongui, les normes de la tutela, especialment quant al nomenament, a les causes d'incapacitat, excusa i remoció, i en matèria de responsabilitat.

2. La seu del consell de tutela ha d'ésser el domicili de la persona que en tingui la presidència.

Article 230

Càrrecs

1. Si no han estat designats en la constitució, el consell de tutela ha d'elegir d'entre els seus membres la persona que ha de presidir-lo i un secretari o secretària.

2. El president o presidenta convoca i dirigeix les reunions, representa el consell de tutela i n'executa els acords, llevat de designació especial d'un altre dels seus membres.

3. El secretari o secretària lliura certificat dels acords, amb el vistiplau de la presidència, i custodia la documentació del consell de tutela.

Article 231

Reunions

1. El consell de tutela es reuneix necessàriament dins el primer trimestre de cada any, a fi de rebre l'informe del tutor o tutora i, si és el cas, de l'administració patrimonial, sobre la situació de la persona tutelada i l'exercici de la tutela en l'any anterior, amb la corresponent rendició de comptes, amb el contingut fixat per l'article 205.

2. El consell de tutela es reuneix, a més, sempre que ho estimi convenient la presidència o quan ho sol·licitin almenys dos dels seus membres o bé la persona que exerceix la tutela o, si és el cas, el titular de l'administració patrimonial. En aquestes sol·licituds s'ha d'indicar el motiu de la reunió.

3. La convocatòria s'ha de fer amb vuit dies d'antelació, llevat dels casos d'urgència, amb indicació del lloc i de la data i l'hora de la reunió, i també de l'ordre del dia.

Article 232

Concurrència mínima

1. Per a la deguda constitució del consell de tutela, cal la concurrència, almenys, de la meitat dels membres, que no poden delegar-ne l'assistència.

2. Si no hi assisteix el titular de la presidència, la reunió és presidida per la persona de més edat de les assistents i, si manca el secretari o secretària, actua com a tal la persona més jove.

Article 233

Acords

1. Els acords del consell de tutela es prenen per majoria simple dels membres presents, i el vot de la persona que hagi presidit la reunió és un vot de qualitat.

2. Al final de la reunió, la persona que n'hagi estat secretària estén l'acta corresponent, amb el vistiplau de qui l'hagi presidida.

Article 234

Funcions

1. El consell de tutela vetlla pel bon desenvolupament de la tutela, tant en l'aspecte personal com en el patrimonial i, amb aquesta finalitat, la persona que en tingui la presidència ha de mantenir una relació regular amb la persona que exerceix la tutela i, si és el cas, amb la titular de l'administració patrimonial.

2. En especial, correspon al consell de tutela:

a) Modificar la remuneració de la persona titular de la tutela i la que té cura de l'administració patrimonial, sempre que la situació patrimonial de la persona tutelada així ho aconselli, i sens perjudici de la intervenció judicial que ho deixi sense efecte.

b) Resoldre els desacords entre tutors, quan n'hi ha més d'un, o entre el tutor o tutora i l'administrador o administradora patrimonial.

c) Atorgar les autoritzacions establertes pels articles 212, 215.2 i 219.

3. El consell de tutela ha d'ésser escoltat pel jutge o jutgessa en tots els casos en què cal l'audiència de la persona titular de la tutela o de la persona tutelada, i pot adreçar-s'hi en sol·licitud de les mesures que cregui adequades per al bon desenvolupament de la tutela, inclosa, si és el cas, la remoció del tutor o tutora o de la persona que administra el patrimoni.

Article 235

Intervenció judicial

1. Si no és possible la presa d'algun acord pel consell de tutela, per manca d'assistència a la reunió o per qualsevol altra causa, el president o presidenta i, si no ha presidit la reunió, també qui l'hagi presidit, ha de posar el fet en coneixement de l'autoritat judicial, que ha de resoldre, després d'escoltar el tutor o tutora, si és el cas, l'administrador o administradora patrimonial i la persona tutelada, si té prou coneixement, i sempre, si té més de dotze anys i es tracta de tutela de menor.

2. Poden posar el fet a què es refereix l'apartat 1 en coneixement del jutjat la persona tutelada, la que exerceix la tutela i, si és el cas, la persona que porta l'administració patrimonial i la resta de membres del consell de tutela.

Article 236

Extinció

El consell de tutela acaba les seves funcions amb l'extinció de la tutela, un cop aprovats els comptes finals i lliurada la documentació a la persona interessada o als seus hereus.

Capítol VII

La curatela

Article 237

Casos de curatela

Estan sotmesos a curatela:

a) Els menors d'edat emancipats o que han obtingut el benefici de la majoria d'edat quan el pare i la mare o els tutors es morin o quedin impeditos per a exercir l'assistència prescrita per la llei, amb excepció de la persona menor emancipada per matrimoni amb persona major d'edat.

b) Els pròdigs.

c) Els incapacitats en relació amb els quals no s'hagi considerat adequada la constitució de la tutela.

d) Els béns disposats mortis causa a favor d'una persona no concebuda, en els termes establerts pel Codi de successions.

Article 238

Normativa aplicable

És aplicable a les curateles a què fa referència l'article 237, a més de les disposicions d'aquest capítol, en especial quant al nomenament, les incapacitats, les excuses i la remoció del curador o curadora i també, en relació amb la seva responsabilitat, la normativa de la tutela, en la mesura que hi correspongui.

Article 239

Delació

1. La designació de la persona que ha d'exercir la curatela pot fer-la la mateixa persona interessada, el pare i la mare o judicialment, en les mateixes circumstàncies de la tutela.

2. Les persones jurídiques poden ésser curadores en la mateixa mesura que poden ésser tutores.

Article 240

Constitució

1. Les persones obligades a instar la constitució de la tutela estan obligades a demanar la de la curatela, si és el cas.

2. L'autoritat judicial pot disposar la constitució de la curatela, malgrat que la petició s'hagi fet en relació amb la tutela, si així resulta de les circumstàncies de la persona afectada.

Article 241

Preexistència de tutela

Si es tracta de constituir la curatela d'una persona que està sotmesa a tutela, l'ha d'exercir la persona que n'és tutor o tutora o que té cura de l'administració patrimonial, tret que l'autoritat judicial ho disposi altrament.

Article 242

Contingut

1. El titular de la curatela no té la representació del pròdig o de la persona que estigui en situació d'incapacitat relativa, i es limita a completar-ne la capacitat.

2. La sentència que declari la prodigalitat o la incapacitat relativa ha de determinar l'àmbit en el qual la persona afectada pot administrar els seus béns i aquell en el qual necessita l'assistència de la persona titular de la curatela. En qualsevol cas, aquesta assistència és necessària per als actes definits per l'article 212 i per a atorgar capítols matrimonials.

3. Si el curador o curadora refusa prestar l'assistència en algun dels actes que la requereixin, la persona afectada pot sol·licitar l'autorització judicial per a fer-ho tota sola o, alternativament, la designació d'un defensor o defensora judicial.

Article 243

Curatela de les persones menors emancipades

La curatela de les persones menors emancipades o que han obtingut el benefici de la majoria d'edat només s'ha de constituir, a instància d'aquestes, quan calgui la intervenció del curador o curadora.

Article 244

Incompatibilitat d'interessos

En els casos en què hi hagi incompatibilitat d'interessos entre el pròdig o la persona en situació d'incapacitat relativa i el titular de la curatela, i també en el cas d'impossibilitat d'aquest, l'autoritat judicial designa un defensor o defensora judicial.

Article 245

Conseqüències de la manca d'assistència

Els actes del pròdig o de la persona afectada d'incapacitat relativa que requereixin assistència de la persona titular de la curatela i s'hagin fet sense aquesta assistència són anul·lables en la forma establerta per la llei.

Article 246

Extinció

La curatela s'extingeix, ultra els casos d'extinció de la tutela, si és curatela de pròdig o la persona afectada és incapacitada per resolució judicial i correspon la constitució de la tutela, i, en el cas que sigui curatela de béns disposats mortis causa a favor d'una persona no concebuda, s'extingeix en el moment de néixer aquesta. En aquest últim cas, en finir la curatela, el curador o curadora que ha administrat els béns ha de rendir els comptes finals. Hi són aplicables les mateixes regles de la rendició de comptes de la tutela.

Capítol VIII

El defensor o defensora judicial

Article 247

El defensor o defensora judicial

El jutge o jutgessa ha de nomenar un defensor o defensora judicial en els casos següents:

- a) Quan en alguna qüestió hi hagi un conflicte d'interessos entre el tutor o tutora i la persona tutelada, o bé entre els tutors entre si, o entre el curador o curadora i els pròdigs o les persones en situació d'incapacitat relativa, o l'administrador o administradora de béns i el menor o incapacitat.
- b) Quan ho exigeixin les circumstàncies del menor o incapacitat mentre no es constitueixi la tutela o no sigui declarat el desemparament.
- c) Mentre no es constitueixi la curatela de pròdigs o de persones en situació d'incapacitat relativa.
- d) En els supòsits en què per qualsevol causa els titulars de la tutela o de la curatela no exerceixin llurs funcions, mentre no acabi la causa o no es designi una altra persona per a l'exercici dels càrrecs.
- e) En la resta de casos determinats per la llei.

Article 248

Nomenament

El nomenament de defensor o defensora judicial es fa d'ofici o a petició del ministeri fiscal, del tutor o tutora o de qualsevol persona legitimada per a comparèixer a judici, i ha de recaure en la persona que l'autoritat judicial cregui més idònia, tenint en compte el fet determinant del seu nomenament, o bé d'entre les que li proposin les parts, o bé en l'advocat o advocada que actuï en defensa de la persona incapacitada, en el mateix procediment, o bé en qualsevol altra persona idònia.

Article 249

Actuació

L'actuació del defensor o defensora judicial s'ha de limitar a l'acte o els actes que n'hagin determinat el nomenament. Si aquest acte requereix autorització judicial, aquesta s'ha d'entendre implícita en el nomenament.

Article 250

Règim

Són aplicables al defensor o defensora judicial les causes d'inhabilitació, excuses i remoció de la persona que exerceix la tutela i, si escau, la retribució. El defensor o defensora judicial ha de donar compte de la seva gestió a l'autoritat judicial, una vegada acabada.

Capítol IX

Aspectes registrals

Article 251

El Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris

1. En el Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris s'inscriuen les delacions de les tuteles que han estat atorgades en ús de les facultats establertes per l'article 172.

2. Per tal de poder inscriure les delacions i als efectes de la designació de tutor o tutora, els notaris que autoritzin escriptures en les quals es faci ús de les facultats establertes per l'article 172 han d'adreçar un ofici al Registre a què fa referència l'apartat 1 indicant el nom, els cognoms, el domicili i el document d'identitat de l'atorgant i el lloc i la data de l'autorització i que en aquesta data s'ha procedit a l'esmentada designació o anul·lació, però sense indicar la identitat de les persones designades.

3. Les normes relatives a l'organització, el funcionament i la publicitat del Registre a què fa referència l'apartat 1 s'han de dictar per via reglamentària.

Article 252

Notificacions

El president o presidenta del consell de tutela ha de notificar al jutjat on s'ha constituït la tutela:

a) Les modificacions que es produeixen en la composició, en la presidència i en la secretaria del consell de tutela.

b) Que el tutor o tutora hagi retut els comptes anuals en la reunió del consell de tutela que s'indica en l'article 231.1.

Capítol X

La guarda de fet

Article 253

El guardador o guardadora de fet

El guardador o guardadora de fet és la persona física o jurídica que té acollit transitòriament un menor que ha estat desemparat per aquella o aquelles persones que n'han de tenir cura, o qualsevol altra persona que, per raó de les seves circumstàncies personals, pot ésser declarada incapaç o subjecta a curatela.

Article 254

Obligació de notificar el fet

1. El guardador o guardadora de fet ha de posar en coneixement de l'organisme competent en protecció de menors, si es tracta de menor, o de l'autoritat judicial o del ministeri fiscal, en altre cas, el fet de l'acolliment.

2. Si es tracta de persona que pot ésser declarada incapaç o subjecta a curatela, mentre no es constitueix la curatela o, si és el cas, la tutela, el jutge o jutgessa ha de prendre les mesures necessàries per a protegir la persona i els seus béns, fins i tot, si ho estima convenient, designant un defensor o defensora judicial amb aquesta finalitat concreta.

Article 255

Autorització judicial i comunicació de l'internament

1. L'internament d'una persona per raó de trastorn psíquic, qualsevol que en sigui l'edat, en una institució adequada i tancada requereix autorització judicial prèvia si la seva situació no li permet decidir per si mateixa. No es requereix aquesta autorització si per raons d'urgència mèdica cal l'adopció d'aquesta mesura, però en aquest cas el director o directora del centre on s'efectuï l'internament ha de donar compte del fet al jutge o jutgessa del partit judicial a què pertany el centre, en el termini màxim de vint-i-quatre hores. La mateixa obligació es produeix quan la persona voluntàriament internada es troba en una situació que no pot decidir lliurement per si mateixa la continuació de l'internament.

2. Un cop s'ha efectuat la sol·licitud de l'internament o s'ha comunicat l'internament, el jutge o jutgessa, després de fer l'exploració personal i escoltar el dictamen del facultatiu o facultativa que designi i l'informe del ministeri fiscal, ha d'acordar motivadament l'autorització o la denegació de l'internament o de la continuació d'aquest. El jutge o jutgessa, cada dos mesos, ha de revisar la situació de la persona internada.

3. En el cas que es pretenguin aplicar tractaments mèdics que puguin posar en perill la vida o la integritat física o psíquica de la persona afectada, hi és aplicable el que estableix l'article 219 per a aquests tractaments, i les funcions atribuïdes per l'article 219 al tutor o tutora, en aquest supòsit, són exercides pels familiars de la persona internada o, si no n'hi ha, pel jutge o jutgessa.

Article 256

Actes del guardador o guardadora

L'actuació del guardador o guardadora de fet ha d'ésser sempre en benefici de la persona en guarda i s'ha de limitar a tenir-ne cura i a administrar-ne de manera ordinària els béns.

Article 257

Indemnització

El guardador o guardadora de fet té dret a ésser indemnitzat per les despeses suportades i pels perjudicis que li hagi causat la guarda, sempre que no li siguin imputables, amb càrrec als béns de la persona en guarda.

Article 258

Extinció

1. La situació de guarda de fet s'acaba per la desaparició de les causes que la van motivar, per l'acolliment de la persona en guarda o per la constitució de la tutela o de la curatela.

2. En acabar la guarda de fet, l'autoritat judicial, atesa la durada de la guarda, pot disposar que el guardador o guardadora de fet li reti comptes de la seva gestió.

3. La desaparició de les causes que van motivar la guarda de fet no eximeix el guardador o guardadora del compliment de l'obligació continguda en l'apartat 1 de l'article 254.

Títol VIII

Els aliments entre parents

Article 259

Contingut

S'entén per aliments tot el que és indispensable per al manteniment, l'habitatge, el vestit i l'assistència mèdica de l'alimentat, i també les despeses per a la formació si aquest és menor, i per a la continuació de la formació, un cop

arribat a la majoria d'edat, si no l'ha acabada abans per causa que no li sigui imputable. Així mateix, els aliments inclouen les despeses funeràries.

Article 260

Persones afectades

1. Els cònjuges, els descendents, els ascendents i els germans estan obligats a prestar-se aliments.
2. Els deures d'assistència entre cònjuges i entre pare o mare i fills es regulen per les disposicions específiques i, subsidiàriament, per les establertes per aquest Codi.
3. Els germans majors d'edat i no discapacitats només tenen dret als aliments necessaris per a la vida, sempre que els demanin per una causa que no els sigui imputable.
4. Si la persona que té dret a rebre aliments és descendent de la persona obligada i la necessitat deriva de causa que li és imputable, mentre aquesta subsisteixi, només té dret als aliments necessaris per a la vida.

Article 261

Dret a reclamar aliments

Té dret a reclamar aliments només la persona que els necessita o, si és el cas, el seu representant legal i l'entitat pública o privada que l'aculli.

Article 262

Inici del dret

Hom té dret als aliments des que es necessiten, però no es poden demanar els anteriors a la data de la reclamació judicial o extrajudicial, degudament provada.

Article 263

Persones obligades

1. La reclamació dels aliments, si escau i si hi ha pluralitat de persones obligades, s'ha de fer per l'ordre següent:
 - a) Al cònjuge.
 - b) Als descendents, segons l'ordre de proximitat en el grau.
 - c) Als ascendents, segons l'ordre de proximitat en el grau.

d) Als germans.

2. Si els recursos i les possibilitats de les persones primerament obligades no resulten suficients per a la prestació d'aliments, en la mesura que correspongui, en la mateixa reclamació es poden demanar aliments a les persones obligades en grau posterior.

Article 264

Pluralitat de persones obligades

1. Si són més d'una les persones obligades a prestar aliments, l'obligació s'ha de distribuir entre elles en proporció amb els seus recursos econòmics i amb les seves possibilitats. Tanmateix, excepcionalment i ateses les circumstàncies del cas, l'autoritat judicial pot imposar la prestació completa a una persona de les obligades durant el temps que ho consideri necessari. Aquesta pot reclamar a cadascuna de les altres obligades la part que els correspongui amb els interessos legals.

2. Si l'obligació s'extingeix o es redueix la quantia de la prestació respecte a una de les persones obligades, s'incrementa la de les restants en la proporció que resulti d'aplicar els criteris establerts per l'apartat 1.

Article 265

Pluralitat de reclamacions

Si hi ha dues o més persones que reclamen aliments a una mateixa persona obligada a prestar-los i aquesta no disposa de mitjans suficients per a atendre-les totes, s'ha de seguir l'ordre de preferència establert per l'article 263, llevat que hi concorrin el cònjuge i un fill o filla subjecte a la potestat de la persona obligada. En aquest cas, els fills han d'ésser preferits.

Article 266

Exempció de l'obligació

Queden exemptes de prestar aliments entre parents les persones que tenen reconeguda la condició de discapacitades, llevat del cas que previsiblement llurs possibilitats excedeixin llurs necessitats futures, tenint present el grau de discapacitació que tenen.

Article 267

Quantia

1. La quantia dels aliments es determina en proporció a les necessitats de l'alimentat i als mitjans econòmics i a les possibilitats de la persona o les persones obligades a prestar-los. En ésser determinats, les parts, de mutu acord, o l'autoritat judicial poden establir les bases de llur actualització anual

d'acord amb les variacions de l'índex de preus al consum o similar, sens perjudici que s'estableixin altres bases complementàries d'actualització.

2. L'autoritat judicial, ateses les circumstàncies del cas i per raons d'equitat, pot moderar l'obligació d'aliments en relació amb una o més persones obligades amb l'increment proporcional de les obligacions de les restants. El jutge o jutgessa pot disposar aquesta moderació tant en el moment d'establir la quantia com en el cas que sobrevinguin noves circumstàncies.

3. Tant l'alimentat com les persones obligades a prestar aliments, segons les circumstàncies, poden demanar-ne l'augment o la reducció.

Article 268

Compliment de l'obligació

1. L'obligació d'aliments s'ha de complir en diners i per mensualitats avançades. Si la persona creditora d'aliments hagués mort, els seus hereus no han de tornar la pensió corresponent al mes en què s'hagi produït la defunció.

2. El deutor o deutora d'aliments pot optar per satisfer els aliments acollint i mantenint a casa seva la persona que té dret a rebre'ls, llevat que aquesta s'hi oposi per una causa raonable o quan la convivència sigui inviable. Si hi ha diverses persones obligades i n'hi ha més d'una que vol acollir a casa seva la persona creditora, el jutge o jutgessa decideix després d'escoltar l'alimentat i els diferents obligats. Si la persona amb dret a rebre aliments té plena capacitat d'obrar i més d'una persona vol acollir-lo a casa seva, es té en compte preferentment la voluntat d'aquella.

3. L'autoritat judicial, ateses les circumstàncies, pot adoptar les mesures necessàries per a assegurar el compliment de l'obligació de prestar aliments, si la persona obligada ha deixat de fer efectiu puntualment més d'un pagament.

Article 269

Prestació d'aliments per tercers

1. L'entitat pública o privada o qualsevol altra persona que presti aliments, si la persona obligada no ho fa, pot repetir contra aquesta darrera o els seus hereus o hereves les pensions corresponents a l'any en curs i a l'any anterior, amb els interessos legals, i subrogar-se de ple dret, fins a l'import total assenyalat, en els drets que l'alimentat té contra la persona obligada a prestar-los, llevat que consti que es van donar desinteressadament i sense ànim de reclamar-los.

2. A petició de l'entitat pública o privada o de la persona o les persones que presten els aliments quan l'obligat no ho fa o del ministeri fiscal, l'autoritat judicial pot adoptar les mesures que estimi convenientes per a assegurar el reintegrament de les bestretes. També pot disposar les mesures que estimi oportunes per a assegurar el pagament dels aliments futurs, després d'escoltar l'alimentat i els obligats.

Article 270

Característiques del dret

1. El dret dels aliments és irrenunciable, intransmissible i inembargable, i no pot ésser compensat amb el crèdit, que, si s'escau, l'obligat a prestar-lo pugui tenir respecte a l'alimentat.
2. L'alimentat pot compensar, renunciar i transigir les pensions endarrerides posteriors a la data de la seva reclamació judicial o extrajudicial i també transmetre, per qualsevol títol, el dret a reclamar-les, tot sens perjudici del dret de repetició establert per l'article 269.1.

Article 271

Extinció

1. L'obligació de prestar aliments s'extingeix per:
 - a) La mort de l'alimentat o de la persona o les persones obligades a prestar-los.
 - b) La reducció de les rendes i del patrimoni dels obligats, de manera que no faci possible el compliment de l'obligació sense desatendre les necessitats pròpies i les de les persones amb dret preferent d'aliments.
 - c) La millora de les condicions de vida de l'alimentat, de manera que faci innecessària la prestació.
 - d) El fet que l'alimentat, encara que no tingui la condició de legitimari, incorri en alguna de les causes de desheretament especificades per l'article 370.1, 2 i 3 del Codi de successions.
 - e) La privació de la potestat sobre la persona obligada, si l'alimentat és el pare o la mare, llevat de recuperació.
2. Les causes assenyalades en la lletra d no tenen efecte si consta el perdó de la persona obligada o la reconciliació de les parts.

Article 272

Subsidiarietat

Les normes establertes en aquest títol s'apliquen subsidiàriament als aliments ordenats en testament o en codicil, als convinguts per pacte i als aliments legals que tenen regulació específica, en allò que no estableixen els testaments, els codicils i els pactes o la regulació corresponent.

Disposició addicional

Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris

El Registre de Tuteles i Autotuteles, creat per la Llei 11/1996, de 29 de juliol, per la qual es modifica la Llei 39/1991, de 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars, passa a denominar-se Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris.

Disposicions transitòries

Primera

Relativa als efectes del matrimoni

Les disposicions d'aquest Codi contingudes en els títols I i II s'apliquen als matrimonis sigui quina sigui la data de celebració, amb excepció de l'article 42, que només s'aplica als casos de separació, nul·litat i divorci que s'iniciïn posteriorment a l'entrada en vigor d'aquest Codi.

Segona

Relativa a les institucions dotals i paradotals

Els dots, les tenutes, els aixovars i els cabalatges, els esponsalícis o escreixos, els tantumdem, els pactes d'igualtat de béns i guanys i els altres drets similars constituïts i, si és el cas, que es constitueixin, es regeixen per les disposicions que els són aplicables fins avui, contingudes en la Compilació del dret civil català.

Tercera

Relativa a la filiació

1. Les disposicions del títol IV, sobre filiació, tenen efectes retroactius, sigui quina sigui la data de determinació de la filiació.

2. Les accions de filiació nascudes a l'empara de la legislació anterior s'han d'ajustar als terminis que l'esmentada legislació assenyali, llevat que el termini corresponent fixat pel títol IV sigui més llarg. Pel que fa al règim jurídic i a la transmissibilitat, s'han de regir per la legislació que resulti més favorable al fill o filla o a les persones legitimades per a exercir l'acció.

3. Les sentències fermes sobre filiació dictades a l'empara de la legislació anterior no impedeixen que es pugui exercir de nou l'acció que es fonamenti en una norma que estableix aquest Codi o en un fet o una prova només admissible a l'empara d'aquest.

Quarta

Relativa a l'adopció

1. Amb independència de la data en què s'hagin constituït, els efectes de les adopcions plenes són els mateixos que determina aquest Codi per a l'adopció.

2. Les adopcions simples o menys plenes subsisteixen amb els efectes que els reconegui la legislació anterior a la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció. Pel que fa a les adopcions simples, si hi concorren els requisits exigits per aquest Codi, es pot promoure que es constitueixi l'adopció d'acord amb les seves disposicions, sense que sigui obstacle el fet que no hi hagi hagut acolliment preadoptiu.

3. Els expedients d'adopció pendents de resolució davant els tribunals en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Codi s'han de tramitar d'acord amb la legislació anterior.

Cinquena

Relativa a les funcions tutelars

Els titulars de funcions tutelars nomenats abans de l'entrada en vigor d'aquest Codi conserven el seu càrrec però se sotmeten, quant al seu exercici, a les seves disposicions. Se n'exceptuen els protutors que estiguin nomenats, que continuen regint-se per la normativa que estableix la Llei 39/1991, de 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars.

Sisena

Regla d'integració

En tot allò no regulat per les disposicions transitòries d'aquest Codi, les relacions nascudes abans de l'entrada en vigor es regeixen per la llei aplicable en el moment de la seva constitució, segons resulti de les disposicions transitòries que estableix la Llei de l'Estat 40/1960, del 21 de juliol, sobre Compilació del dret civil especial de Catalunya; la Llei 13/1984, de 20 de març, sobre la Compilació del dret civil de Catalunya; el Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual s'aprova el text articulat i refós de la Compilació del dret civil de Catalunya; les lleis 7/1991, del 27 d'abril, de filiacions; 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció; 39/1991, del 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars; la modificació d'aquesta, aprovada per la Llei 11/1996, del 29 de juliol, de modificació de la Llei 39/1991, de la tutela i institucions tutelars; la Llei 10/1996, de 29 de juliol, d'aliments entre parents, i la Llei 12/1996, de 29 de juliol, de la potestat del pare i de la mare.

Disposicions finals

Primera

Dret vigent

Queden substituïts pels preceptes corresponents d'aquest Codi els articles 6 a 62 de la Compilació del dret civil de Catalunya, redactats d'acord amb la Llei 8/1993, de 30 de setembre, de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges, tenint en compte allò que disposa la

disposició transitòria segona; la Llei 7/1991, de 27 d'abril, de filiacions; el capítol II, relatiu a l'adopció, de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció; la Llei 39/1991, de 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars, excepte la disposició addicional primera; la Llei 11/1996, de modificació d'aquesta; la Llei 10/1996, de 29 de juliol, d'aliments entre parents, i la Llei 12/1996, de 29 de juliol, de la potestat del pare i de la mare.

Segona

Habilitació del Govern

Es faculta el Govern de la Generalitat perquè aprovi, en el termini màxim de sis mesos de l'entrada en vigor d'aquest Codi, i presenti al Parlament de Catalunya un projecte de llei de modificació de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, que refongui, harmonitzi i regularitzi els preceptes legals no incorporats a aquest Codi.

Tercera

Projecte de llei reguladora de la mediació familiar

En el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Codi, el Govern de la Generalitat ha de presentar al Parlament un projecte de llei reguladora de la mediació familiar, sobre les bases següents:

- a) Confidencialitat absoluta del contingut de les sessions de mediació.
- b) Llibertat de les parts per a apartar-se o desistir de la mediació en qualsevol moment.
- c) Aprovació judicial dels acords assolits en la mediació.
- d) Durada màxima del procés de mediació limitada a tres mesos, prorrogables pel mateix temps a petició del mediador o mediadora.

Quarta

Entrada en vigor

Aquest Codi entra en vigor al cap de tres mesos d'haver estat íntegrament publicat en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertochi la facin complir.

Palau de la Generalitat, 15 de juliol de 1998

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Núria de Gispert i Català

Consellera de Justícia